

Un număr vechiu 10 lei

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE — SOCIOLOGIE

Director: DEM. I. DOBRESCU

Decanul Baroului de Ilfov și Președintele Consiliului de Ad-ție al Soc. anon. „Curierul Judiciar”

COMITETUL DE REDACȚIE:

TR. ALEXANDRESCU
Avocat, Direct. Contenc. B-ței
G-le a Țărei RomâneștiALEX. CERBAN
Profesor la Facultatea
de Drept, BucureștiIOSEF G. COHEN
AvocatGR. CONDURATU
Consilier la Curtea de Apel
BucureștiRENÉ DEMOGUE
Profesor la Facultatea
de Drept din ParisV. DONGOROZ
Dr. în Drept din Buc.
AvocatALFRED JUVARA
Dr. în Drept din Paris
AvocatD. NEGULESCU
Profesor la Facultatea
de Drept, BucureștiI. GR. PERIȚEANU
AvocatC. SIPSOM
Profesor la Facultatea
de Drept, BucureștiC. STOIANOVICI
Dr. în Drept din Paris
AvocatGR. TRANCU-IAȘI
Fost Ministru al Muncii
AvocatP. VASILESCU
Dr. în Drept din Paris
AvocatAL. VELESCU
Dr. în Drept din Buc.
Avocat

Secretar de Redacție: E. C. DECUSARA, Dr. în drept din Paris, Directorul Statisticii Judiciare

Membru corespondent pentru Paris: EDOUARD LÉVY, Dr. în Drept, Avocat, Paris.

ABONAMENTUL

Un an p. Bănci, Case Comerc. și Autorit. 500 lei
 „ Magistrați și Avocați fără supl. 300 ”
 6 luni prețul de sus pe jumătate

APARE ODATA PE SAPTAMANA

In lunile Iulie și August
 apare odată la 2 săptămâni

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția și Administrația

București, Arta, 5 și Rahovei, 5
 Lângă Palatul Justiției
 — TELEFON 13/29 —

Anunțăm că Banchetul pentru serbarea Jubileului de 30 ani a acestei reviste, s'a hotărât să aibă loc în Sala de marmoră a Hotelului Bulevard, în seara de Sâmbătă 23 Decembrie a. c. orele 8. Amatori se vor înscrie fie direct la Redacția Curierului Judiciar, la Decanii Barourilor sau la Primii Președinți sau Președinții Curților sau Tribunalurilor respective, pe listele ce anume li s'vor trimite zilele acestea.

SUMAR

- Proiectul Italian de procedură civilă, de d-l Dr. Erast Mandicevski, Consilier la Inalta Curte de Casație;
- Minimum de onorariu, de d-l avocat Const. Opreșcu;
- Legea din 23 Iulie 1921, prin care se modifică unele articole din legea judecătorilor de ocazie, de d-l jude-ajutor Benedict I. Stoianescu.

JURISPRUDENȚA:

- Curtea de Casație s. I: *J. Berindei și alții cu A. Micu Alcalay și alții* (Inchirieri suspendate din cauza prelungirii din decretul-lege 1420/920. Dreptul părților contractante de a cere rezilierea contractului suspendat. Nu se cere justificarea neînțelegerii. Caracterul intervenției justiției. Art. 1 din decretul-lege 1420/920);
 - Idem: *Ion Ionescu cu Eforia Spitalelor civile* (Cauza de reziliere prevăzută de legea veche, neprevăzută în legea nouă din Aprilie 1922, nu mai operează. Aplicațiune la art. 1 al. final de decretul-lege 1420/920. Cum se închiriază imobilele instituțiilor de bine facere puse sub controlul Statului? Imobil grevat de un contract care fusese suspendat. Cazul când acest contract n'a fost reziliat. Dreptul beneficiarului lui d'a cere folosința imobilului Art. 1 al. 7 și art. 4 din legea închirierilor din Aprilie 1922);
 - Idem: *Ion Ion scu cu Eforia Spitalelor civile și A. Aronovici*. (Neaplicarea legii oficiilor de închiriere la imobilele cari aparțin instituțiilor de bine-facere puse sub controlul Statului, dacă imobilul nu este liber);
 - Curtea de Apel din Paris (Revizuire. Naționalitate. Acte nereținute de partea adversă. Neadmiterea revizuirii. Art. 490, § 10 pr. civ. fr. — 290, l. pr. civ. rom.), cu o Notă de d-l Prof. D. Alexandrescu;
 - Consiliul de Revizuire permanent al armatei. (Sentință tipărită înainte de judecată. Valoarea ei), cu o Notă de d-l avocat Radu D. Rosetti.
- Rezumatul Curților de Apel și Inaltei Curți de Casație**
- *Cas. I*: Admiterea probei cu martori și pentru actele juridice ce trec peste 150 lei, în cazul când creditorul a fost în imposibilitate a obține act scris. Art. 1198 c. civ.;
 - *Cas. II*: Curte cu juri. Neobservarea dispozițiilor art. 308 pr. pen. Nulitate
 - *Cas. III*: Import de mărfuri. Declarațiuni inexacte. Aplicarea tarifului pe baza ei. Contravenție din partea declarantului. Art. 28 și 29 legea vămilor.

Proiectul Italian de procedură civilă

Scopul înalt al oricărui proces judiciar civil este descoperirea adevărului asupra unor fapte, cari constituiesc, modifică sau desființează drepturi private, fapte controverse între anume părți. Interesul procesual al părții de bună credință nu poate deci fi, decât numai ajungerea acestui scop, adică descoperirea adevărului, fie că partea e reclamantă fie că e pârâtă.

Avocatul are chemarea de a ajuta partea în proces cu lumina și știința sa la ajungerea aceluia scop, ca adevărul să fie descoperit. Avocatul conștiincios nici când nu se va abate de la această îndatorire a lui.

În ajungerea descoperirii adevărului prin stabilirea faptelor esențiale și aplicarea dreaptă a tezei juridice să întâlnească avocatul și magistratul judecător, pășind pe aceiași cale, așa zicând umăr la umăr. În aceasta nu-i împiedică împrejurarea, că fiecare din ei având obligațiuni personale diferite, pășeste în alt chip acea cale, care rămâne aceeași pentru amândoi atât în ce privește direcțiunea cât și sfârșitul ei. Căci adevărul este noțiunea cea mai abstractă și cea mai clară. Adevărul nu cunoaște nici o deosebire de clase, de confesiune, de naționalitate, sau de convingere politică, nici o deosebire de altă natură. Adevărul e același pentru ori și cine. Iată pentru ce, în această ordine de idei, aduc toată lauda apelului domnului decan al Baroului Ilfov către toți juriștii din țară (publicat în „Curierul Judiciar” No. 34/922), care tinde la apropierea intelectuală și profesională a magistraților și avocaților din întreaga țară și la ralierea lor sub staagul larg al cetățenismului, pentru o conlucrare științifică și socială, și îl salut ca un pas de progres însemnat pe terenul nostru profesional. Fără a atinge o parte politică, de care nu mă ocup, îl felicit pe d-nul Decan al Baroului de ideea sa fericită, dorindu-i un bun succes.

Cu aceasta voi intra în discutarea problemei care formează obiectul conferinței de astăzi: Asupra proiectului italian de procedură civilă.

În editura lui Nicola Iovene & Comp. Napoli a apărut în ultimul timp cartea «La riforma del procedimento ci-

vile propoziția della commissione per il dopo guerra" (Reforma de procedură civilă propusă de Comisiunea instituită pentru această după război), referat și text adnotat prin îngrijirea lui Giuseppe Chiovenda, profesor ordinar la Universitatea din Roma, cu o prefață din August 1920, o lucrare interesantă atât din punct de vedere științific cât și din punct de vedere practic și economic.

Italia, unul din Statele de gîntă latină, învingătoare în război, și-a întins ca și regatul nostru aripele sale asupra teritoriilor europene locuite de neamul italian, cari înaintea războiului au fost sub stăpînire străină și anume — ca și noi — sub stăpînirea fostului imperiu Austro-Ungar.

Condițiunile și necesitatea de unificare a legislației sunt deci aici și acolo cam aceleași, deși va trebui chiar dela început și, notăm, că legislațiunea italiană și până astăzi a fost mai puțin influențată de cea franceză de cât legislația actuală a regatului nostru.

Studiul proiectului de reformă a procedurii civile ce se află înaintea noastră și al referatului d-lui profesor Chiovenda, conținând expunerea motivelor pentru proiectul de reformă propus, ne impune a recunoaște că Comisiunea, cu o obiectivitate lăudabilă, care mărește valoarea științifică a operei, a căutat să facă selecțiunea potrivită între diferitele sisteme de procedură civilă în vigoare și proiectate în Statele Vestului Europei. Studiul preparatoriu al Comisiunii a cuprins procesul civil englez, cel francez, cel german, austriac, ungar, procedura civilă a cantoanelor svitseriene: Geneva, Vand, Basilea, Zurigo, Berna și Lucerna, cum și procedura spaniolă, inclusiv procesul civil și penal actual italian.

Procesul civil englez, un proces oral și concentrat în forma actuală, câștigată după reforma din a doua jumătate a secolului trecut, a păstrat, așa zice referatul d-lui prof. Chiovenda, «caracterul tradițional al procesului englez, și eliminând numeroase formalități și reducând tot mai mult cauzele de competența juriului, a creat un tip de judeciu modern, care merită toată atențiunea legislatorului de pe continent».

Intru cât ar putea procesul civil englez să ne intereseze pe noi, am dezvoltat-o într'un articol, despre «Organizarea și competența instanțelor judecătorești», publicat în „Curierul Judiciar” No. 16/1922, arătând două chestiuni ce ne-ar putea fi folositoare și demne de a fi imitate și anume: uniformizarea instanțelor de acelaș grad, și situațiunea socială și economică a magistraților.

Despre procesul francez, modelul real al procesului nostru din regatul vechi zice d-l prof. Chiovenda următoarele: „Oral e și procesul „Code de procédure civile” din 24 Aprilie 1806, în Franța dela 1 Ianuarie 1807 până astăzi în vigoare, oral, în sensul, că discuțiunea orală, care are în Italia o așa rară aplicațiune și o importanță așa de puțin îndestulătoare pentru formarea convingerei judecătorului, invoacă în procesul francez o importanță preponderantă asupra opiniunii magistratului și asupra rezultatului litigiului, pe când memoriile scrise, cari se introduc facultativ, nu conțin de obicei, decât numai concluziuni, sau ceva mai mult (Japiot, *Traité élémentaire de procédure civile*, Paris 1916 pag. 17)“.

„Totuși” zice autorul nostru mai departe, „lipsește procesului francez un element fundamental al procesului oral, adevărat și propriu, și acesta este: concentrarea activității procesuale și în special a mijloacelor de instrucțiune în una sau puține audiențe apropiate una de alta; audierea martorilor se face în afară de audiență înaintea unui judecător delegat și procesele verbale se citesc în audiență. Asemenea e cazul cu interogatorul părților, măcar că e admisibil și ordonarea înfățișării or personale în audiență“.

„Dară doctrina franceză mai modernă” zice autorul nostru „este de acord în considerarea acestui vîțiu mai grav decît toate celelalte vîții ale codului de procedură civilă și în recunoașterea superiorității procesului oral și concentrat adoptat de alte națiuni“.

Glasson, în opul său: «*Precis théorique et pratique de procédure civile*, Paris 1902 edițiunea II-a din 1908, deploră, că audierea martorilor nu se face în audiență. «Cercetarea secretă», — zice Glasson — „are desavantagiul cel mare, că derogă la principiul publicității, și în special că nu permite impresiunea directă a judecătorilor. Aceștia nu cunosc depozițiunile martorilor decît numai din citirea proceselor verbale, dresate de judecătorul delegat (comisar), o lectură mai mult sau mai puțin monotonă și plictisitoare. Tribunalul nu cunoaște modul martorului de a se ținea, nici gesturile lui, nici accentul, cu care el s'a exprimat, deoarece are o însemnătate nu mai mică, decît însăși depunerea lui. Consecința necesară a tănuirii cercetării ordinare este fixarea în scris a depozițiunilor, al doilea element caracteristic acestui mod de cercetare și evident un motiv pentru cheltueli și pentru incetineală, ce s'ar putea evita prin o cercetare verbală în audiență“.

Tissier, succesorul lui Glasson la catedra pentru procedura civilă la Universitatea din Paris și astăzi Consilier la Curtea de Casațiune, în opul său: „*La centenaire du code de procédure et les projets de réforme*” în *Revue trimestrielle de droit civile*, 1906 fasc. 3, „zice d-l Chiovenda mai departe: „se exaltă în prețuirea înaltă, ce o atribuie procedurii moderne austriace: «Austria» — cuvintele lui Tissier — «pare într'adevăr să stea în primul rang între popoarele civilizate cu privire la abrevierea procesului. Jurisconsultul laudă în special reformele realizate în anul 1895, în ce privește puterea judecătorului și în special dreptul lui de a concentra toate discuțiunile procesului. Ei susțin, — și această susținere nu pare să fie nejustificată — că *Austria are cea mai bună procedură civilă de pe continent*“.

„Încă mai recent”, — continuă autorul nostru italian, — „profesorul Japiot în opul său: «*Traité élémentaire de procédure civile*» Paris 1916, improspătă critica în contra sistemului legii franceze: «Sistemul codului — zice el — cercetarea înaintea judecătorului delegat presupune un proces verbal redactat de greșier, și apoi citit în fața tribunalului. Dar acest act, redactat chiar cu acea fidelitate și îngrijire, care se presupune, nici când nu este altceva decît o seacă dare de seamă, neapărat incompletă, care nu admite, ca tribunalul să cunoască fizionomia martorului, ceace e important a observa pentru a cunoaște bine valoarea depozițiunii lui. O asemenea critică face Japiot și în contra interogatorului părților în afară de audiență, demonstrând superioritatea înfățișării personale a părților înaintea colegiului care judecă pricina“.

«Dar și lucrările de reformă ale legii franceze» — ne zice d. Chiovenda — „urmează aceeaș nouă direcțiune spre un tip de proces oral mai rațional și mai complet, după ce și proiectul de revizuire al Codului de procedură civilă prezentat Camerei deputaților la 25 Mai 1898, în afară de alte modificări importante, propune, ca audierea martorilor să se facă normalmente în audiență și ca să se suprimă interogatorul părților înaintea unui judecător delegat, substituindu-l prin înfățișarea personală a părților înaintea colegiului (titlul XI art. 5 și titlul XIV al proiectului)“.

Nu avem nimic de adăugat la critica severă dar dreaptă și nimerită, ce o face raportorul italian și chiar însuși savanții francezi Codului de procedură civilă francez, care pentru timpul său a fost o operă epocală,

dar care încă în ultimele decenii ale secolului trecut a fost întrecut de codurile altor națiuni, cari încetul cu încetul au înțeles a cunoaște și a elimina defectele lui principale. Așa s'a ivit din splendoarea slăbită a codului francez codul de procedură civilă german din anul 1887 cu modificările aduse prin legea din Mai 1898, codurile de procedură civilă a mai multor cantoane șviteriane și lucrările mai noi: codul de procedură civilă austriac din anul 1895 în vigoare dela 1 Ianuarie 1898 până astăzi în Bucovina, cum și codul de procedură civilă ungar din anul 1911, în vigoare dela anul 1914 până astăzi în Transilvania și celelalte teritorii foste ungare.

«Le code de procédure civile» francez a fost în partea sa principală adoptat de Belgia, România și dintre cantoanele șviteriane de cantonul Genève. Codul genovez din anul 1819 cu textul modificat din 2 Decembrie 1911 și modificările noi din anul 1918, a adoptat în mare parte procesul francez — după referatul d-lui Chioventa — «cu toate vîșle lui».

Dar despre codul german, ne zice d. Chioventa: «O analiză strictă și o critică istorică a instituțiilor au condus pe legiulorul german a rupe cu tradițiunile și prejudecățile iraționale, triumfătoare în legea franceză, cari «au ținut departe de aerul și lumina audienței publice depunerea martorilor și interogatorul părților, și a pune în mai bună evidență principiile legate de cel al oralității și mai ales *principiul nemijlocirii* (imediatității) prin norma, că judecătorul, care pronunță sentința, trebuie să se fi găsit într'un raport direct cu persoanele procesului (părțile, martorii și experții) ale căror declarațiuni precum și obiectele prezentate de ele, el trebuie să le cumpanească în judecata sa, deci el trebuie să le fi văzut, persoanele să le fi auzit, iar obiectele personal să le fi inspectat».

«Ar fi nejust» zice d. Chioventa mai departe, «și dăunător, a desconsidera valoarea înaltă a acestui monument legislativ și a nu ținea în mare măsură seamă de el în reforma procesului italian».

Codul de procedură civilă german, raportează autorul nostru italian, a fost model pentru diferite legislațiuni dela anul 1880 încoace. În afară de Japonia care l'a adoptat aproape neschimbat, el a fost imitat în codul de procedură civilă austriac din anul 1895, «care — cuvintele autorului nostru — «deși a mers drumuri proprii în executarea principiilor fundamentale, cari de altfel le sunt comune cu legea germană, totuși se găsește față de acesta într'un raport de adevărată filiație, ceace se poate zice de legea procesuală ungară din anul 1911, cum și de proiectele elaborate în Danemarca 1905, Finlanda 1901 și Norvegia 1913».

Pregătindu-și așa terenul studiilor științifice, comisiunea italiană urmărind rezultanta lor, a ajuns la concluziunea de a lua procedura austriacă ca bază pentru lucrările ei legislative.

Preferăm a cita și aici propriile cuvinte ale raportului președinte al comisiunei, a d-lui profesor Giuseppe Chioventa, care cu privire la acest punct ne vorbește astfel: «Pe de o parte noii cetățeni italieni de fapt cu drept cuvânt au reclamat, ca să nu fie privați de legea procesuală a lor: Magistratii și avocații din ținuturile revenite sunt unanimi în afirmațiunea, că acea lege e excelentă, că în cei 20 de ani de aplicațiune ea a susținut grandioasa probă arătându-se în toate corespunzătoare cerințelor vieții moderne prin simplitatea, prin intima armonie logică, prin claritatea ei, cum și prin celeritatea proceselor. Cunoaștem și datele stabilite de statistica austriacă în această privință. Dintre cauzele ordinare s'au judecat de tribunale 45 la sută în decursul unei luni, socotit

dela începutul procesului, 35 la sută în trei luni, 15 la sută în șase luni, abia 5 la sută în mai mult de 6 luni și numai o unică cauză într'un timp de mai mult decât un an».

„Dar cunoștința noastră a procesului austriac și a superiorității sale, la început era discretă și numai mai târziu — după ce s'a început a studia textul ei, statistica și comentariile ei, numai atunci prin raporturile reînnoite între teritoriile eliberate și restul Italiei am intrat mai de aproape în domeniul ei. *Era o absurditate nemărginită*» exclamă autorul italian, «ca Italia să poate înrăutăți condițiunile provinciilor noi, impunându-le codul nostru de procedură civilă și privându-le de legile lor incomparabil mai bune, decât acele, de cari ne bucurăm noi până astăzi!». „Dar“; adaugă el cu un un mândru sentiment național „nefiind admisibil nici potrivit ca Italia să adopte legea austriacă, credeam de necesar să pregătim cât se poate de repede o unică lege, care fără să conțină ceva mai puțin bun decât legea austriacă, totuși va fi o lege italiană. „Pe de altă parte legea austriacă menținută atât timp în vigoare în Venetia-Iulia și în Trentino, a devenit o lege italiană; o avem acum în casa noastră, ceace ne înlesnește și studiarea ei, și ne face mai ușor, ba chiar, putem zice, *legitimă* imitarea ei prin legiulorul italian».

Așa ni se manifestează serioșitatea savantului juriconsult, care fără a-și compromite sentimentul său național, totuși cu o obiectivitate sinceră, aduce omagiul convenit celui, ce e mai bun pe terenul dreptului de procedură civilă, fără îndoială în cinstea sa proprie și spre binele națiunei sale. Un exemplu demn de a fi imitat și de noi, cari cu privire la raporturile noastre politice și naționale, cele culturale și comerciale, ne găsim într'o situațiune cu totul analoagă, poate chiar într'o astfel de situațiune, care mai mult decât în Italia ne impune îndatorirea să ne ocupăm serios de procedura bucovineană și cea ardeleană, cari, conduse de aceleași principii fundamentale, stau într'un raport de adevărată frăție, și al căror domeniu teritorial de aplicare nu este mai puțin decât jumătatea țării românești. Căci, nu ne vom putea apăra de observarea, că, pentru legăturile comerciale ale statului, e de o însemnătate considerabilă, dacă străinătatea învecinată știe că creanțele ei în interiorul țării noastre se pot într'un mod analog aduce la îndeplinire ca și în țara respectivă străină. Îndeplinirea creanțelor o mijlocește procedura civilă. O procedură civilă cu principii cam analoage, cum cea a statelor vecine, cu cari susținem legături comerciale, ne apropie mult acelor țări, și întărește comerțul nostru.

Situațiunea noastră geografică și politică ne dă c direcțiune pronunțată sigură, pentru intrarea noastră în legături comerciale după război, direcțiune care pentru noi, stat pronunțat agricol, firește nu ne leagă de statele vecine asemenea agricole cum e Serbia, Ungaria, Rusia, Bulgaria, ci ne îndreaptă numai decât spre statele mai mult industriale: Cehoslovacia și Polonia, dincolo de ele spre Austria și Germania, cale ce ne duce în Franța și Belgia.

Dar procesul civil în Cehoslovacia și în Polonia e cel al procedurii civile austriace, iar aceasta stă — precum ne explică d-l Chioventa — față de cea germană într'o adevărată filiațiune.

Iată un motiv mai mult, ca să dăm și noi o atenție mai mare acelei proceduri, care în întreagă Europă și chiar în Franța, țara admirațiunei noastre, e recunoscută ca cea mai bună procedură civilă de pe continent și care fiind în Bucovina cu succes aplicată timp de 25 de ani, având-o și noi «în casa noastră», cu drept cuvânt o putem numi un câștig național prețios.

Noi, magistrații din Bucovina, pășind la apropierea sufletească frățescă, cea de noi toți dorită, credem a ne împlini o datorie patriotică, dacă rugăm pe jurisconsultii din vechiul regat, ca la alcătuirea noului proiect de lege de procedură civilă să păzească aceiași cale de informațiune obiectivă și dreaptă, cum s'a făcut în Italia, garantându-ne așa după o discuțiune fără patimi și prejudecări a principiilor fundamentale și a chestiunilor mai importante, o lege nouă modernă, care, deși fiind o lege românească, totuși să nu conțină ceva mai puțin bun decât cea austriacă!

La elaborarea proiectului italian comisiunea a fost condusă de următoarele principii călăuzitoare:

1. Predominarea graiului viu, ca mijloc de a se exprima în justiție, întrebuițarea scrisului rămânând restrânsă la prepararea procesului și la documentare înscrisă în procese-verbale;

2. Imediatetea — sau nemijlocirea — raportului între judecător și persoanele (părți, martori, experți) ale cărora declarațiuni judecătorul va trebui să le cumpanească;

3. Identitatea persoanelor fizice, cari constituiesc judițial, timp cât durează discutarea cauzei;

4. Concentrarea discutării cauzei în o unică perioadă (desbateri), ce se dezvoltă în aceeași audiență sau în mai multe audiențe nedepărtate una de alta;

5. Inapelabilitatea încheierilor interlocutorii.

Cadrele mărginite ale conferinței nu admit expunerea tuturor chestiunilor, ce se ivesc din aplicarea acestor principii. Deci ne vom mărgini la unele chestiuni mai importante, cari încordă interesul nostru în deosebi cu privire la procesul vechiului regat, cel bucovinean și cel ardelean.

1. *Imediatetea* (nemijlocirea). Vițiul cel mai grav al procesului francez — care de fapt a trecut și în procesul vechiului regat român, mai ales după inovațiunea nefericită ce i s'a făcut prin dispozițiunea art. 20 al. ultim din legea de organizare — este precum am auzit din expunerile d-lui profesor Chioventa, lipsa concentrării activității procesuale și în special a mijloacelor instructorii în audiență publică.

Doctrina modernă cere ca condițiune indispensabilă pentru un proces civil cu oralitate adevărată, ca să nu fie cauza judecată, decât numai de aceeași judecători, cari au asistat la desbaterea orală și publică, și ca aceasta să cuprindă pe lângă dezvoltarea motivelor de fapt și de drept cum și punerea concluziunilor părților asupra obiectului litigiului și executarea tuturor probelor — audierea martorilor și experților, verificarea actelor, interogatoriul părților, etc. — *nemijlocit* în fața acelorași judecători, cari, sub impresia nemijlocită a întregii desbateri, vor cumpăni veracitatea fiecărui mijloc de probare în special, și vor judeca „după libera lor convingere“ cum zice § 272 al. 1 din proc. buc. și 274 proc. ard. „sub atenta luare în seamă a rezultatelor întregii desbateri, și probațiunii dacă datele de fapt trebuiesc considerate sau nu ca adevărate“ cu excepția acelor cazuri anume prevăzute de lege, în cari se admite administrarea probei prin judecătorul delegat sau cel rogat, înțelegând ca delegat judecătorul însărcinat de complectul chemat să judece, din sânul tribunalului propriu, iar ca rogat pe autoritatea judecătorească de altă jurisdicțiune.

Proiectul italian a acceptat principiul imediatetei în aceeași formă, pe care o găsim în procedura bucovineană și cea ardeleană. Art. 1 al. 2 zice: „Probele și celelalte acte procesuale se execută în desbaterea orală afară de acele, cari prin natura lor sau prin o dispozițiune a autorității judiciare în cazurile prevăzute de prezenta lege sunt a se executa în afară de audiență“.

și art. 2 „Nu pot lua parte la pronunțarea sentinței, decât numai aceiași judecători, cari au asistat la desbateri. Actele procesuale și probele, cu privire la cari s'a dispus cercetarea în afară de audiență, sunt a se îndeplini de aceeași judecători, cari sunt chemați a pronunța sentința, sau, când aceasta e util, de un delegat al lor, în afară dacă e necesar a roga o autoritate judiciară de altă jurisdicțiune.

Judecătorul delegat și autoritatea judiciară rogată sunt însă numai, așa zicând: „mâna prelungită a complectului, care nu se întinde decât numai excepțional în cazurile anume prevăzute de lege, care în această privință e călăuzită de rațiunea de utilitate, economie și practicabilitate, rămânând ca regula strictă aplicare a principiului imediatetei, ca asociatul necesar al principiului oralității. Căci „folosul cel mare, în stabilirea dreptului, ce într'adevăr ne poate aduce procesul oral, nu ni-l dă oralitatea dela sine, ci numai dacă și într'ucât ea ne garantează imediatetea și ne-o face cu putință; fără imediatetea oralitatea va rămânea întotdeauna o simplă formă lipsită de orice însemnătate reală“. (mot. la pr. austr., vol. I, pag. 189).

Procedura civilă a vechiului regat imitând în toate codul de procedură civilă a lui Napoleon, i-a urmat și în această privință, cel puțin în evoluțiunea ei practică. Procedura regatului vechi, deși presupune imediatetea la audierea martorilor (art. 194 ș. u.), a experților (art. 211, 216 ș. u.) cum și la interogatoriul părților (art. 277 ș. u.), totuși *lipsi unei dispozițiuni, care statornicește imediatetea ca un principiu fundamental de procedură* a dat pe de o parte oralității o importanță preponderantă, de sine stătătoare, care nu-i se cuvine, nici nu-i este inerentă, câștigând ca adevărata ei valoare numai prin imediatetea și putând ea deci chiar lipsi, de câte ori nu este în stare a servi imediatetea, — pe de altă parte, acea lipsă a făcut cu putință, ca prin o novelă la art. 20 din legea de organizare să se admită audierea martorilor de un judecător delegat: aceasta a avut urmarea, că ceea ce a fost admis facultativ, a devenit de regulă, observată chiar astăzi de tribunalele noastre; o evoluțiune, care aici în regat a născut idei, care ne îndepărtează mult de la principiile fundamentale de procedură civilă modernă, recunoscute în întreaga Europă.

Cunoaștem curentul, care cu ocaziunea reformei de unificare tinde la o dezvoltare încă mai largă a sistemului francez, propunând desfacerea procesului în cele două stadii: în stadiul formării, dând întreaga instruire, inclusiv administrarea probelor în mâinile judecătorului delegat, și stadiul judecării înaintea complectului, care judecă pe baza lucrărilor acelu judecător.

Nu începe nici o îndoială, că acest sistem ne-ar îndepărta încă mai mult dela aceea, ce de obicei cuprinde noțiunea „imediatetea procesuală“ adică nemijlocirea raportului între judecători și persoanele cari participă la proces — părțile și reprezentanții lor, martorii, experții, etc. — ne ar îndepărta dela aceea, ce după părerea jurisconsultilor savanți ai gintei noastre, chiar celor franchezi și italieni se consideră ca elementul cel mai prețios al procedurii adevărat orale, și e astăzi un element necesar al procedurii moderne. „Imediatetea e garanția pentru o justiție bună“, zice referatul, prin care s'a supus Regelui Italiei regulamentul judiciar pentru Tripolitania și Cirenaica, aprobat la 20 Martie 1913.

Să dorim deci, că la alcătuirea proiectului nou de procedură civilă *principiul imediatetei* nici la noi să nu fie uitat!

2. *Prepararea procesului în instanța întâi*. Pentru a executa exact principiul imediatetei în proces, avem nevoie de o concentrare procesuală, cât se poate de intensă,

și de o dirijare a procesului energetică și conștientă. În ambele direcțiuni proiectul italian conține dispozițiuni potrivite. În interesul descoperirii adevărului — ce este și va rămânea întotdeauna scopul înalt al oricărui proces judiciar — se menține dreptul de a valorifica motive și excepțiuni noi, cum și a aduce mijloace de dovadă noi până când nu s'a închis discuțiunea cauzei (art. 55 al. 1); dar partea, care din neglijență întârzie cu astfel de deducțiuni noi, o face în orice caz în paguba sa; speșele litigiului, în tot sau în parte, cad în sarcina părții care neglijează a procedat în proces, deși dânsa ar fi reușit să fie partea învingătoare (art. 55 al. 2); iar dacă s'au propus tardiv mijloace de probare, cari ar pretinde acte instructorii noi, sau o amânare a desbaterei, propunerea se va putea respinge, dacă partea nu justifică întârzierea cu un impediment legitim (art. 57.) Audierea de martori noi afară de cei indicați în ordonanța de admitere e oprită (art. 47), cu excepțiunea dacă părțile sunt de comun acord despre audierea imediată a martorului prezent, sau dacă partea care l'a prezentat justifică întârzierea cu un impediment legitim.

Excepțiunile, cari împiedică desbaterea fondului, trebuie să fie propuse simultan în primul răspuns la acțiune, afară numai dacă se va justifica o împiedicare legitimă (art. 25) și în consecință: partea, care cu rea credință, sau cu intenție de străgănare va prezenta o astfel de excepțiune, se va respinge imediat, condamnarea putându-se face cu sau fără cauțiune dacă i se rezervă facultatea de a valorifica excepțiunea întârziată în cursul desbaterei următoare (art. 56). Martorul, care nejustificat nu se prezintă, poate să fie adus la audiere prin forța publică, dar cheltuelile amânării cauzate prin neglijența lui, îi cad în sarcină (art. 45); asemenea dispozițiune (art. 48) față de expert, care întârzie fără motiv îndeplinirea mandatului primit. Amânarea desbaterei la cerere, deși de comun acord, este oprită (art. 61), dacă părțile nu justifică un impediment de înfățișare sau de a începe ori continua desbaterea; amânarea inevitabilă se admite, însă ea trebuie să se facă pentru ziua următoare sau pentru o zi cât se poate de apropiată pentru a salva continuitatea desbaterei (art. 39, 53, 54, 58, 60). Dealtfel desbaterea începe din nou, cum și atunci, când din orice cauză ar trebui să se facă o schimbare în componerea complexului cognitor, în cari cazuri excepționale actele instructorii mai înainte executate, în aplicarea principiului imediatetei, trebuie reînnoite (art. 50, 66).

Dirijarea procesului s'a pus în mâinile președintelui. Acesta conduce, respectiv face toate lucrările în pregătirea exactă a desbaterei. Președintele deschide desbaterea orală; el are grijă, ca discutarea cauzei să fie completă și procedura neîntreruptă în așa fel ca ea pe cât posibil să fie închisă încă în aceeaș ședință; el dă și retrage cuvântul părților și advocaților lor, chiamă la ordine pe acela, care trece peste limitele discuțiunii decente și regulate; el eliminază orice digresiuni inutile, pune întrebări, interogă părțile, martorii și experții și, declară discuțiunea închisă, când cunoaște, că chestiunile importante sunt suficient lămurite (art. 137).

Pentru pregătirea exactă a desbaterei orale servesc în primul rând *scrisurile preparatorii*, la noi cu preferință așa numitele *memorii*, deși, există după părerea noastră o deosebire esențială între ambele noțiuni: declarațiunea părții făcută în «memoriu» valorează ca o declarațiune în instanță, făcută în scris; însă oralitatea procesuală adevărată nu admite, ca partea să-și dea declarațiunile sale în scris, ea cere, ca părțile să facă *verbal* declarațiunile lor, de unde urmează, că în general numai declarațiunile verbal făcute în audiență publică se consideră ca adevărate declarațiuni procesuale, cu ur-

mările prevăzute de lege. Declarațiunile date în scris servesc de obicei numai *pregătirea* desbaterei, de unde termenul «scris preparatoriu» pentru petițiunile părților, cari conțin astfel de declarațiuni sau propuneri. Nesusținute verbal în audiență, ele își pierd importanța și nu se admit la formarea temeiurilor de fapt pentru darea sentinței. Chiar și actul introductiv în instanță: acțiunea, apelul, recursul, respectiv reviziunea nu e decât un scris preparatoriu.

Și proiectul italian a păstrat acest termen «Scrittura preparatorie», (art. 3) dându-i sensul strict literal.

Proiectul admite schimbarea scrisurilor preparatorii de două ori repetat, adică la răspunsul pârâtului la acțiune, o «replică» a reclamantului, și ca răspuns la aceasta «duplica» pârâtului, o inovațiune față de procedura bucovineană (austriacă), unde cu răspunsul pârâtului la acțiune se sfârșește rândul scrisurilor preparatorii legate de un termen prevăzut de lege, și unde s'a găsit mai util a lăsa la facultatea părților, dacă dânsese după starea cauzei în speță ar crede necesar schimbarea de noi scrisuri.

Vom trebui să privim această inovațiune sub punctul de vedere al utilității și practicabilității. Nu este nici o îndoială, că prin admiterea expresivă a două rânduri de scrisuri preparatorii în termeni legali se prelungeste procesul, dar pe de altă parte nu vom putea scăpa din vedere, că constrângerea reclamantului de a se pronunța încă în stadiul pregătirii asupra excepțiunilor și obiecțiunilor pârâtului sub rigoarea de a nu mai putea da răspuns la ele în caz de omisiune din neglijență, va putea bine să servească prepararea exactă și cu aceasta concentrarea procesului în desbaterea publică.

Proiectul în această materie ne aduce însă încă o inovațiune interesantă, care se află în legătură cu instituțiunea audienței preliminare, care a fost adoptată din procedura austriacă. Și după proiectul italian pe baza acțiunii și imediat după introducerea acestui act procesual, are loc audiența preliminară înaintea președintelui sau judecătorului delegat de președinte. Dar atribuțiunile președintelui, respectiv ale judecătorului delegat, în audiența preliminară sunt mai largi decât după procedura austriacă (bucovineană). Fără a ne ocupa în amănunt de celelalte lucrări anume rezervate pentru audiența preliminară, am constata ca inovațiuni remarcabile următoarele:

a) Conform cu art. 121 din proiect se vor putea propune în audiența preliminară luarea de măsuri de conservare și de asigurare, cu privire la obiectul litigiului: de ex. anunțări de lucrări noi sau de daune temute (așteptate), cereri de punere sub sechestru, cereri pentru darea unei cauțiuni, plângerile relativ la schimbări în posesiune ulterior acțiunii, cererile privitor la audierea de martori sau experți într'o anchetă în futurum ș. a.

Astfel de cereri le rezolvă președintele, respectiv judecătorul delegat, în audiența preliminară — eventual, dacă e necesar după amânare în audiența proximă. — Se admite plângerea în contra ordonanței președintelui sau judecătorului delegat către complexul tribunalului resp. al secțiunii, căreia cauza a fost repartizată. Complexul se pronunță asupra plângerei în ședință publică și anume în desbaterea orală fixată pentru discutarea fondului, sau când cauza încă n'a ajuns în stare de a putea fi în fond discutată, într'o audiență pentru discutarea separată a chestiunii.

b) Conform art. 119 al proiectului, dacă părțile sunt de acord asupra unei excepțiuni de incompetență din punctul de vedere al situațiunii sau a valorii, de litispendență sau conexitate a cauzei, cum și asupra chestiunii, care autoritate judecătorească e după teri-

toriu sau după valoarea obiectului competentă să judece fondul, președintele sau judecătorul delegat în audiența preliminară va lua act de aceasta și va trimite cauza la acea autoritate, unde cauza devine pendinte din momentul publicării ordonanței.

c) Conform art. 125 al proiectului, dacă natura cauzei o permite și dacă părțile sunt de acord, că alte scrisuri preparatorii nu mai sunt necesare, președintele sau judecătorul delegat va putea chiar în aceeași audiență preliminară să dispună desbaterea orală pentru discutarea fondului sau pentru discutarea excepțiilor și cererilor, ce după proiect trebuiesc făcute în audiența preliminară.

În acest caz președintele sau judecătorul delegat e obligat a supune fondul cauzei unei discuțiuni preliminare, a lucra cu concursul părților la clarificarea controverselor, a face ca să rezulte din procesul verbal chestiunile asupra cărora părțile au ajuns de acord, cum și acele rămase controversate și probele de executat.

Vedem așa scrisurile preparatorii ulterior acțiunii înlocuite de o procedură analogă procedurii preparatorii, care după proiect (art. 142 și urm.) se admite, ca și în procedura ardeleană și cea bucovineană, numai în anume litigii cu o bază faptică de tot largă.

Prin inovațiile amintite ale proiectului, importanța audienței preliminare va câștiga mult, dacă ea va fi pusă sub conducerea unor judecători aleși, cari, discutând fondul cu concursul părților, vor putea chiar în audiența preliminară în definitiv să rezolve mulțimea cauzelor simple în fapt și în drept.

Dar proiectul mai conține o dispozițiune nouă de o asemenea importanță în art. 153 și urm.: În cursul audienței preliminare părțile sau și advocații lor pot conveni, ca să fie cauza discutată înaintea președintelui sau unui judecător delegat și ca asupra ei să decidă acesta ca judecător unic.

În procedura bucovineană cauzele de competența tribunalelor, dar cu o valoare anume limitată, conform legii din 29 Iulie 1921 «Monitorul Oficial» No. 97, la 10.000 lei, se judecă de judecătorul unic.

Importanța inovațiunii adusă de proiectul italian o găsim în ideea, că nu valoarea obiectului, ci mai ales acordul părților să decidă, dacă afacerea în speță se va da în competența judecătorului unic. Inovațiunea această se apropie mult de ideea dezvoltată în conferința mea despre Competința și organizarea instanțelor judecătorești, ținută la cercul conferințelor baroului de Ilfov la 1 Aprilie a. c., adică ideea a da orice cauză de căderea instanțelor judecătorești în prima instanță în mâinile judecătorului unic.

Ambele idei, după realizare vor pretinde judecători buni; calitățile superioare ale judecătorilor vor decide asupra practicabilității lor. Ideea proiectului italian pusă odată în aplicare practică, va putea să dovedească superioritatea instituțiunii judecătorului unic în instanța întâi, dacă organizarea instanțelor în Italia va garanta, ca să nu se admită la exercitarea oficiului important de judecător unic la tribunal, decât numai judecători cu o calificare specială, profesională și morală.

3. *Apelul.* Procedura instanței întâi e mult influențată de forma legală a apelului. Sistemul procedurii austriace (bucovinene) nu admite decât numai apelul limitat în sensul, că exclude aducerea de fapte și dovezi noi în cererea de apel cum și în procedura înaintea instanței de apel. Părțile, după sistemul numit, sunt silit să aduce întregul material faptic, ce le stă la dispoziție pentru apărarea drepturilor valorificate în proces încă în instanța întâi, și anume până la închiderea desbaterei orale în acea instanță, sub pedeapsa, că nu le mai vor putea valorifica în instanțele superioare, decât numai

pe calea acțiunii în reînvoire (revizuirea procesului din regatul vechiu), care e legată de anume condițiuni de admisibilitate. Procedura vechiului regat imitând sistemul francez, și procedura ungară (ardeleană) imitând sistemul german nu limitează apelul, admit deci aducerea de fapte și dovezi noi în instanța de apel, care așa e în stare să-și câștige o bază faptică nouă pentru deciziunea ei. Deosebirea cea mai importantă între sistemul austriac și cel franco-german este acela, că fiind apelul limitat (sistemul austriac), centrul de gravitate al întregului proces rămâne la procedura în prima instanță, ce are drept urmare, mai întâi, că părțile sunt silit să concentreze în întregul lor material procesual în desbaterea instanței întâi, apoi, că și judecătorul, având deplina răspundere pentru exactitatea cercetării cauzei, e silit a desvolta toată inteligența și energia sa în serviciul procesual, pe când apelul nelimitat totdeauna transpune centrul de gravitate al procesului în instanța a doua, ceea ce micșorează nu puțin valoarea lucrărilor judecătorului prim și îndatorește instanța de apel a nu manifesta micime de suflet în admiterea de deducțiuni și probațiuni noi.

Foarte frumos, clar și precis justifică motivele dela procedura bucovineană introducerea apelului limitat ca o inovațiune creată de acea procedură. Acolo mot. vol. I, pag. 194, găsim următoarele expuneri:

«Ce s'ar putea câștiga din timp și cheltueli prin o întocmire prudentă a procedurii pentru primele instanțe garantând deplina libertate atât a părților în adacerea materialului necesar pentru informarea exactă și desăvârșită a judecătorilor, cât și a acestora din urmă în admiterea și cercetarea dovezilor, și luarea deciziunii după libera lor convingere, ceea ce s'ar pierde prin noua desfășurare a întregului proces în instanța de apel. Cu noua desfășurare a procesului ar trebui conform cu ideea ei fundamentală, să se admită și aducerea de fapte cu totul noi. Aceasta va pune în vederea instanței de apel o procedură complicată și anevoioasă, dar ea va deprecea totdeauna rezultatul desbaterilor și hotărârea instanței întâi. Totalul succes al acestui rezultat, adică chestiunea, dacă procedura de până acum într'adevăr a slujit scopului procesului, sau dacă ea a fost un lux de trudă zadarnică, devine atârănător de momente, cari se sustrag influenței funcțiunii judecătorești. Cu toate silințele judecătorului de a-și îndeplini datoria cât se poate de conștiincios, cu toate că cauza a fost excelent judecată de el, aducerea de fapte noi în apel răpește efectul sentinței luată de prima instanță. Când garanțiile pentru menținerea hotărârilor primelor instanțe se vor găsi în afară de cercul activității judecătorești, să nu ne fie de mirare, dacă în fine și judecătorul prim, pentru o judecată așa de nestatornică ar jertfi mult mai puțină putere, sânguință, băgare de seamă și îngrijire. Cu valoarea procedurii instanței întâi decade firește și calitatea bună a ei. Afară de aceasta acordă mijlocul de atac, care duce la noua desfășurare a procesului, dispozițiunea asupra momentului în care hotărârea devine definitivă, mai mult sau mai puțin aceleia dintre părți, care are interesul cel mai mare de a amâna cât se poate ajungerea acestui moment. Pentru succesul reformei de procedură se ridică la cea mai mare importanță chestiunea privitoare la efectul ce trebuie să se acorde mijlocului de atac în instanța de apel.

«Pentru această propunere» — adică pentru propunerea apelului limitat, — zic motivele vol. I, pag. 346 mai departe s'a plecat dela punctul de vedere, că sistemul contrar — adică apelul nelimitat — aduce cu sine desavantajii și inconveniente de el inseparabile. Dacă chiar procedura instanțelor prime pretinde dela părți precum și dela judecător o activitate mai vie, va trebu

o legislațiune condusă din punctul de vedere al proporționalității între părți și scop, să se gândească bine, până ce se va decide a statua, ca să se adauge la sporierea activității din instanța întâi, încă și în instanța a doua o mărure a jertfelor cerute în ce privește pierderea de timp, consumarea de cheltueli și desvoltarea unei activități procesuale mai intensive, ceea ce s'ar întâmpla, dacă s'ar acorda apelului efectul desfășurării noi a procesului.

Deși desbaterile n'ar putea să întreacă limitele cererea apelului, totuși partea care tinde, ca hotărârea instanței întâi să devină cât de târziu definitivă, va ști să lărgească cererea apelului. Noua desfășurare a procesului în apel înseamnă însă admiterea aducerei de fapte și dovezi noi, admiterea lărgirii obiectului acțiunii, luarea în seamă de excepțiuni noi și de mijloace noi de agresiune și de apărare, în scurt o dublare a procesului mai mult sau mai puțin perfectă. Dar înaintea instanței de apel desbaterile se vor repeta sub condițiuni cu mult mai dificile, decât acele, sub cari se fac desbaterile în instanța întâi, precum: participarea obligatorie a avocaților, depărtarea mai mare a reședinței instanței de apel dela domiciliul părților, dificultatea de a da avocatului domiciliat în localitatea de reședință a instanței apelative, instrucțiunile și informațiunile necesare ș. a. Depărtarea mai mare a avocatului dela domiciliul părții mandante mai are adeseori și desavantajul, că avocatul mandatar neputând obține la timp informațiunile necesare, față de noile aserțiuni ale adversarului nu va fi suficient informat, ceea ce va avea drept urmare amânarea ședinței. Astfel cuprinsul abundant al desbaterilor și ocaziunea ce se da pentru amânare, vor lungi ședințele, cari în instanța apelativă vor cere mult timp. Timpul economisit în instanța întâi prin conlucrarea legii și a judecătorului s'ar pierde în ședințele instanței apelative. În fine nu se va putea scăpa din vedere și mărirea cheltuelilor, trebuind chiar și partea păgubitoare în proces scutită de o extremă majorare a acestor cheltueli.

Astfel motivele dela procedura bucovineană.

Proiectul italian și aci ne aduce o inovațiune, deși mai mult interesantă decât importantă.

Deduțiuni și dovezi noi se admit în scrisul de apel, în răspunsul la acel scris (art. 175 și 177) și în scrisurile ulterioare, ce părțile le introduc conform art. 180 pentru a se constitui în apel. Ele însă nu se mai admit în desbaterea orală (art. 189).

Această formă nouă are toate avantajele și desavantajele apelului nelimitat, întrucât e vorba de procedura în apel, cu restricțiunea că desbaterea în apel, oprită fiind aci aducerea de fapte și dovezi noi, nu mai poate aduce surprinderi, și, bine pregătită de președinte, ea poate să fie terminată în aceeași audiență.

Dar și în acest caz centrul de gravitate al procesului se transpune în instanța de apel, ce are desavantajul cel mare, că partea după plac și chiar din șicană poate să rezerve aducerea de fapte și dovezi pentru instanța a doua, și că lucrările judecătorului prim față de o nouă desvoltare a cauzei în această instanță își pierd însemnătatea, fapt pentru care acel judecător nu și va mai da acea silință nețărmurită, ce-i impune apelul limitat, știind că responsabilitatea pentru bunul succes al procedurii judiciare a trecut asupra instanței superioare.

Proiectul trage și consecințele necesare din întocmirea apelului nelimitat. Conform cu dispozițiunea art. 181 la judecarea înaintea Curților de apel se aplică în afară de normele generale încă și normele stabilite pentru procedura înaintea tribunalelor în primă instanță, totuși reînnoirea în tot sau în parte a desbaterei întâi nu se

face, decât numai dacă instanța de apel va crede că aceasta e necesar în cazul special pentru a hotărâ asupra apelului (art. 184 al. 2. ard. 488 proc. buc.) — pentru apelul nelimitat evident o spargere a principiului imediatății, care însă se poate justifica prin economia în cheltueli și timp.

De altfel desbaterile în apel se țin *din oficiu*, asemenea din oficiu instanța de apel dă sentința, fără distincțiune dacă părțile s'au prezentat, ori nu în desbatere, sau dacă numai una din ele e lipsă.

Neprezentarea părții în apel nu are altă urmare, decât că ea pierde dreptul de a desvolta în ședință publică expunerile ei, chiar și cele anunțate în scrisurile de apel, cum și a răspunde la expunerile părții adverse; dară sentința se dă în baza actelor adunate la dosarul instanței întâi, considerându-se ca admise faptele noi susținute de partea prezintă, în limitele scrisurilor preparatorii introduse în acea parte.

Ca o urmare firească a apelului nelimitat vom trebui să privim și dispozițiunea art. 182 al proiectului italian, conform căreia președintele complectului instanței de apel va putea să cheme părțile, cari s'au constituit în apel în scopul de a clarifica chestiunile controversate în apel, a repara eventualele lipse, a lua înțelegere asupra mijloacelor de probă, cari în desbatere se vor propune, și în general a îndrepta către părți întrebările cuvenite și a lua act de declarațiunile lor (art. 182).

În fine am aminti încă o întocmire, care în procedura austriacă (bucovineană) nu există, și anume *apelul incidental*, despre care e vorba în art. 177, imitând procesul german și cel ungar (ardelean), unde se găsește pentru această întocmire termenul „alăturare la apel” sau „cerere de adeziune”.

Înăuntrul unui termen egal celui stabilit pentru introducerea apelului și socotit dela comunicarea scrisului de apel, partea adversă în apel va putea introduce răspunsul ei la scrisul de apel, dar părțile, cari n'au introdus apel în termenul legal și primind scrisul de apel ar intenționa și dânselor să facă apel în contra sentinței întâi, vor trebui să facă declarațiunea formală în răspunsul lor sub pedeapsa decăderii din dreptul lor la apel, chiar dacă sentința instanței întâi nu le-ar fi fost comunicată.

Partea în apel adversă va putea face acea declarațiune și în formele apelului, chiar dacă pentru ea a expirat termenul în care dânsa ar fi putut face apel pe calea principală. În acest caz însă apelul ei rămâne fără efect, dacă apelul principal a fost respins ca fiind introdus în afară de termen.

Renunțarea la apelul principal nu prejudică apelul incidental deja propus, nici dreptul de a-l propune.

4. *Procedura în Casațiune.* Este bine cunoscut, că cu privire la această materie există între procedura regatului vechiu și procedura bucovineană și cea ardeleană o deosebire fundamentală. După procedura regatului vechiu, art. 376 hotărârile date după chemarea părților de o Curte de apel sau de un tribunal ca instanță de apel sunt desăvârșite; un mijloc de atac ordinar în contra unei astfel de hotărâri nu există. Recursul în Casațiune, conform art. 31 al legii pentru Curtea de Casațiune și de justiție, recursul admis și în diferitele articole ale procedurii civile nu mai e deci decât un mijloc legal extraordinar. Deciziunile Curților de apel și cele ale tribunalelor date ca instanțe de apel sunt în sine definitive cu toate că executarea lor nu se face decât după investirea cu titlu executoriu (art. 373 și 135). Iară Curtea de Casațiune admitând recursul, casează, dar nu judecă în fond.

E altfel după procedura austriacă (bucovineană) și cea ungară (ardeleană). Aici mijlocul de atac, care

aduce procesul înaintea Curții de Casație e un mijloc de atac *ordinar*; cursul ordinar al instanțelor nu se termină la Curtea de apel, ci duce cauza la Curtea de Casație ca instanță ordinară, ca instanța a treia. Deciziunile Curților de apel, și cele ale tribunalelor ca instanțe de apel nefiind în sine definitive, Curtea de Casație, admitând „reviziunea” judecă în fond.

După procedura din vechiul regat executarea deciziunilor instanțelor de apel se admite, deși acea deciziune a fost atacată cu recurs în casație, afară dacă acea instanță la cererea părții interesate a admis suspendarea executării. În procedura bucovineană și cea ardeleană deciziunile instanțelor de apel — întrucât legea prevede admisibilitatea reviziunii — normalmente nu sunt exigibile, în afară de cazurile anume prevăzute de lege.

Proiectul italian urmează în materia noastră o cale nouă; ea conține dispozițiuni cari merită atențiunea noastră. Art. 183 al. ultim dispune că deciziunile Curții de apel și cele a tribunalelor ca instanțe de apel se consideră ca definitive cu privire la atacare. Ex lege ele deci sunt desăvârșite.

Remediul legal, care aduce procesul înaintea Curții de Casație se numește și aici „Ricorso per casazione”, Recurs în casație. Un remediu legal extraordinar dar totuși, cum vom vedea, devolutiv.

În conformitate cu dispozițiunea art. 183 al. ultim, zice art. 189 în al. 2: „Recursul în Casație nu împiedică executarea sentinței atacate. Totuși autoritatea judiciară de instanța a doua va putea în sentința sa chiar din oficiu să ordone suspendarea execuțiunii sau dispune, că aceasta va avea loc numai contra unei cautiuni. Când însă sentința instanței a doua nu dispune astfel, se va putea cere o astfel de dispozițiune Curții de casație în petiția de recurs sau și cu cerere separată.

Cu toate, că recursul în Casație, precum am arătat este a se considera ca un mijloc de atac extraordinar, totuși Curtea conform art. 196 al. 1 al proiectului judecă în fond, dacă recursul este întemeiat pe o violare sau greșită aplicare a legii; În acest caz curtea judecă pe baza faptelor stabilite în sentința atacată și în limitele atacării.

Dacă Curtea găsește, că cauza nu este matură adică încă nu este în stare de a putea fi judecată, sau dacă sentința sau procedura instanței inferioare e lovită de nulitate, Curtea retrimite dosarul la instanța a doua și în caz că nulitatea s'ar întinde și asupra sentinței ori procedurii întâi, la instanța întâi pentru o nouă dezbateră.

Retrimiteră nu se face dacă nulitatea privește întreaga procedură judecătorească, sau nulitatea sau inadmisibilitatea apelului. În cazul prim se pronunță respingerea acțiunii, în cazul al doilea respingerea apelului.

Așa cunoaștem o formă nouă a recursului în Casație, ca mijloc de atac extraordinar și totuși devolutiv.

În proiectul italian simțim însă lipsa dispozițiunii, care limitează admisibilitatea recursului la *anume* motive.

Procedura vechiului regat nu admite recursul în Casație, decât numai în limitele art. 33 din legea pentru Curtea de Casație și Justiție, iar procedura bucovineană (austriacă) admite reviziunea numai pentru motivele limitativ indicate în § 503 proc. civ.

Limitarea mijlocului de atac în instanța supremă la *anume* motive are pentru procedura în această instanță, unde ar avea să se concentreze numai chestiunile de drept, o însemnătate deosebită, mai ales când acel mijloc de atac după construcția sa juridică e un remediu extraordinar.

Proiectul italian nu conține nici o dispozițiune în această privință, pare deci să stea pe punctul de vedere contrar.

Pe de altă parte găsim în proiectul italian analog cu întocmirea apelului și contrarecursul ca răspuns la recurs cum și recursul incidental admis sub aceleași condițiuni ca și apelul incidental; mai departe o dispozițiune foarte lăudabilă în art. 196 al. 5: „Autoritatea judiciară, la care s'a retrimis cauza, trebuie să se conformeze deciziunii Curții de Casație, adică punctelor de vedere de drept, despre care aceasta s'a pronunțat”.

* * *

În afară de chestiunile de însemnătate decizivă pe cari le-am explicat mai sus, se mai găsesc în proiectul italian o sumedenie de chestiuni mai mult „sau” mai puțin importante, cari nu intră în cadrele înguste ale conferinței.

Sistemul proiectului diferă în câțva de sistemul altor proceduri, și de cel al procedurii austriace. El cuprinde toate dispozițiunile comune procedurii înaintea diferitelor instanțe de gradul întâi și al doilea, ca dispozițiuni generale în titlul întâiu; le urmează în titlul al doilea dispozițiunile speciale pentru tribunale ca instanțe întâi, în titlul al treilea dispozițiunile speciale pentru judecătorii, în titlul al patrulea cele pentru instanțele de apel cum și cele pentru Curtea de Casație, sfârșind cu dispozițiunile speciale în procedura asupra mandatului în titlul al cincelea.

Technica proiectului e bună, felul de a se exprima concis și clar, terminologia consecventă. Proiectul nu conține definițiuni, învederat evitate cu intenție, ceea ce câte o dată o simțim ca lacună. Așa proiectul nu se ocupă de intervențiunea principală, dispozițiunea art. 129 având în vedere numai intervențiunea accesorie sub denumirea „intervențiunea voluntară” în contrarietate cu chemarea terțiului în proces, despre care e vorba în art. 124.

Nici o definițiune a diferitelor feluri de litisconsorțiu nu găsim în acest proiect. Despre acțiunea în stabilire nici nu e vorba, asemenea nici despre acțiunea în nulitate, sau despre cea în reînnoire (revizuirea procesului român) ș. a.

Cu toate acestea, proiectul, care în motivele sale se declară el singur o imitațiune a procesului austriac, ni se prezintă ca o operă nouă, bine alcătuită, o operă care având atențiunea noastră ar putea să ne aducă mult folos pentru lucrările noastre legislative, dându-ne direcțiunea dreaptă pentru a ajunge și noi la o lege de procedură civilă modernă.

Dr. ERAST MANDICEVSCHI

Consilier la Înalta Curte de Casație și Justiție.

Minimum de onorariu

Cine pronunța numai, acum câțiva ani, cuvântul sindicalism, era ostracizat. Acum s'au deprins bine cu dânsul, cel puțin intelectualii, care deprind ușor toate teoriile dar le aplică foarte greu. Aplicarea teoriilor însă nu este o chestiune de voință pură, cât mai ales una de nevoie, de constrângere, de utilitate.

Până mai ieri, proletarii intelectuali, — între care și advocații — câștigau de bine de rău, cât le trebuia; ba unii chiar — et quibusdam aliis:

Azi însă munca intelectuală se vede din ce în ce

mai îndepărtată dela beneficiile răsplății materiale. Situațiile s'au inversat; de unde odată, îndeletnicirile manuale erau considerate — pe nedrept — ca ceva inferior, azi, preocuparea de ordin intelectual e socotită ca atare.

De aci nevoia străngerii rândurilor, a sindicalizării celor cu preocupări asemănătoare, cu nevoi și interese comune.

Și cu drept cuvânt. Căci dacă s'au sindicalizat: marii agricultori, fabricanții de hârtie, fabricanții de zahăr, nu în scopul de a-și asigura costul producțiunii și un câștig legitim, ci cât mai mult posibil, cu atât mai mult sunt în drept a se sindicaliza aceia care tind să-și asigure un minimum de existență, impunând, prin sindicalizare, un minimum de onorar — în speță advocații.

* * *

M'am bucurat când am văzut că «cu începere dela 1 Septembrie a. c., se va pune în aplicare și la București, minimul de onorar pentru actele de notariat, adoptându-se în totul sistemul practicat de doi ani în baroul de Prahova».¹⁾

Pilda ar trebui imitată de toate barourile din țară, fiindcă pretutindeni a devenit necesară. Eu cunosc un tribunal de provincie în care 80% din actele de notariat se confecționează, datorită unor anumite mijloace, numai de 2—3 avocați, din 50—60.

Și măsura e îndreptățită și din punct de vedere profesional. Căci, unul din cusururile ce se găseau sindicalizării, era nivelarea. Or, ea e echitabilă când e vorba de actele de notariat. Fiindcă, dacă, în pledarii, munca și capacitatea personală, trebuie să ducă fatal și cu folos pentru toți, la inegalitate, confecționarea actelor de notariat, cari, în 99% dintre cazuri sunt aproape la fel, nu cere nici un fel de superioritate.

Dar sindicalizarea, măcar așa parțială, are și o latură morală care nu e de disprețuit. Ea va duce, cu vremea la spiritul de solidaritate, întâi în corpul advocaților, care, până acum a cam suferit de mania individualismului și prin consecință la sădirea acestui spirit în cercuri din ce în ce mai largi, asigurându-se prin el, bazele însăși ale societății de azi, atât de zdruncinate în urma dezecilibrului economic și dezecilibrului moral.

CONST. OPRESCU
Avocat din Botoșani

11 Iunie 1922

LEGEA DIN 23 IULIE 1921

prin care se modifică unele articole din Legea Judecătorilor de Ocoale

Ne permitem unele observațiuni asupra acestei legi. I. Nu s'a păstrat proporționalitate în ce privește majorarea competenței:

a) față de mediul ambiant economic, care ne de-

monstrează zilnic, cu o eloquență de cifră, că orice «res în comerț» costă azi, în mijlociu, de 20 de ori mai mult ca în trecut, și

b) față de diferitele materii ce sunt date în competența judecătorului de ocol. Chiriile au un „atout“ necontestat de scumpete, în raport cu celelalte exigențe ale vieții, dar se forțează realitatea când în materie de executare, anulare sau reziliere de contracte de locație — art. 30 — se sporește competența judecătorului de ocol cu de 13 ori și ceva, față de trecut, iar pentru cererile în materie personală și mobilă, civile sau comerciale, acțiuni posesorii și în revendicare, deabia de 5 ori și în materie de regulare de tutele numai de 4 ori. În orice caz, proporționalitatea ar fi trebuit să fie privită și satisfăcută și din punctul de vedere al proceselor celor mai frecvente la majoritatea judecătoriilor de ocoale din țară, ori tocmai procesele vizate de art. 27, 31, 33 și 34. constituiesc cele mai obicinuite spețe ce se desbat în fața acestor instanțe judecătorești.

II. Nu s'a adus nici o modificare legii Timbrului.

E drept că „prin analogie“ se poate aplica actuala lege a Timbrului noii stări juridice create în organismul funcțional al legii jud. de ocoale prin Legea de la 23 Iulie 1921, dar credem că intenția bună a legiuitorului celui nou nu va da tot rodul până ce nu se va produce „un acord echitabil“ între aceste două legi.

Legea jud. de ocoale este, prin excelență, „legea țaranului“. Ea singură aruncă o rază de dreptate în coliba sufletului său. Prin ea «peculiul» său slab rezistă asalturilor celui puternic.

Pentru aceasta ea trebuie să fie, pe cât este posibil, — „la îndemână, în apropierea celui ce are nevoie de dânsa, expeditivă și imediată“.

Implinește asemenea condiții legea jud. de ocoale când justițiabilul trebuie să plătească timbre și taxe speciale de tribunal—1500 lei *exclusiv*, art. 21 al. 1 a și b. L. Timbr. — chiar atunci când se judecă la judecătorul de ocol în primă și ultimă instanță — 1500 lei *inclusiv*?

Probabil că scopul legiuitorului celui nou n'a fost numai acel „de a desaglomera“ tribunalele. Altfel, prin noua lege de majorarea competenței judecătorului de ocol, țaranul n'a câștigat, în definitiv, prea mult!

Dar scutirea de timbru din art. 33 legea judecătoriilor de ocoale — vechiul regim? Azi a devenit absolut iluzorie!

Să nu se uite că evoluția vertiginosă a ideii fiscalității, la noi, face să moară „în intenție“ multe idealuri de justiție, iar dacă unele au început a prinde forme concrete, mor adesea asfixiate sub armură de timbre pe drumul cel lung al întregii realizări.

III. Nu s'a adus nicio modificare competenței penale a judecătorului de ocol, deși se impun unele.

Așa în art. 53 L. J. O. se prevăd, enumerativ, articolele din codul penal ce cad în competența judecătorului de ocol. Printre acestea sunt trecute și art. 182, 183 și 184 c. pen., ce fac parte din capitolul infracțiunilor față de autoritatea publică, secția ultragiilor.

Legea judecătoriilor de ocoale fiind o lege specială, este și de strictă interpretare și deci enumerarea din art. 53 este limitativ făcută.

De aci rezultă că delictul de ultragiu din art. 184 c. pen. care se pedepsește cu închisoarea dela 1 an până la 2 ani este de competența judecătorului de ocol, iar delictul din art. 185 c. pen., tot ultragiu, pedepsit cu închisoare dela o lună până la 1 an, nu intră în competența judecătorului de ocol!

Este inexplicabil cum poate intra în competența aceleiași instanțe de judecată — „ce e mai mult“ — iar — „ce e mai puțin“ — nu, deși e vorba de același fapt —

1) Palatul de Justiție No. 6.

ultragiul — comis prin aceleași mijloace — lovire, chiar fără armă și chiar fără a rezulta rănire.

Provine diferențierea din cauza persoanelor la adresa cărora se comite ultragiul? Dar art. 185 c. pen. vizează aproape aceleași persoane care sunt prevăzute în art. 183 c. pen.

Se poate face chiar o apropiere de paralelă între art. 182 cu 184 și 183 cu 185 c. pen., în ce privește persoanele atinse prin ultragiul și între 182 cu 183 și 184 cu 185 c. p. cu privire la modul de consumare al ultragiului.

Mai mult! Cel mai uzitat delict de ulragiu, la țară, e cel prevăzut de art. 185 c. pen., și prin aceea că modul de manifestare violentă al țăranului e adesea — lovirea —, cât și prin desul contact ce-l are țăranul, dela un timp, cu „cetățeni însărcinați cu un serviciu public“, ca guardul câmpean, etc.

Va trebui ca în toate aceste cazuri judecătorul de ocol să și decline competența?

Inalta Curte de Casație prin dec. pen. No. 1645 din 11 Noembrie 1919 s'a pronunțat în sensul că judecătorul de ocol poate judeca delictul de ultragiul din art. 185 c. pen.

Aceasta nu însemnează însă că până la inserarea unei dispozițiuni categorice în Legea jud. de ocol — în acest sens, — soluția contrară celei a Inaltei Curți nu poate fi acceptabilă cu același succes de argumentare!

BENEDICT I. STOENESCU,
Ajutor de judecător, Fierbinți-I foy.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. I

Audiența dela 22 Martie 1922

Președenția d-lui GH. V. BUZDUGAN, Președinte
I. Berendei și alții cu A. Micu Alcalay și alții
Decizia No. 286

Inchirieri. — Inchirieri suspendate din cauza prelungei din decretul-lege No. 1420/920. — Dreptul părților contractante de a cere rezilierea contractului suspendat. Nu se cere justificarea neînțelegerii. — Caracterul intervențiunii justiției. — Art. 1 decretul-lege No. 1420/920.

Dreptul acordat prin art. 1 din decretul-lege No. 1420/920, atât proprietarului, cât și chiriașului, de a putea cere rezilierea fără daune, în caz de neînțelegere asupra suspendării, — a contractelor de închiriere a căror punere în lucrare este suspendată până la 23 Aprilie 1922, constituie o nouă cauză de reziliere, deosebită de cele din dreptul comun. Pe temeiul ei atât proprietarul cât și chiriașul pot cere rezilierea la simpla lor manifestare de voință, fără nici o justificare a necesității pentru dânsii a rezilierii, iar intervențiunea justiției este prevăzută de lege numai pentru a desființa un raport juridic, în privința căruia părțile nu sunt de acord, din moment ce legea nu a dispus nulitatea lui de drept.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut în cauză de d-l consilier V. Bossy, pe d-l avocat S. Rozenthal în cererea de a se amâna judecarea recursului pentru motivul că, dispozițiunile legale actualmente în vigoare, cu privire la raporturile dintre proprietari și chiriași urmând să fie modificate, după cum se constată din certificatul Ministerului de Justiție depus la dosar, iar în speță ne-

fiind nici o urgență, ar corespunde mai mult unei buni administrațiuni a justiției, ca procesul să fie judecat, față cu dispozițiunile noi ce se vor lua în materie, și pe d-l avocat Anibal Teodorescu pentru intimați, în combaterea acestei cereri, și după ce se respinge cererea de amânare, deoarece nu se întemeiază pe nici un motiv legal.

Ascultând pe d-l avocat S. Rozenthal în desvoltarea motivului de casare, cum și pe d-l avocat Anibal Teodorescu în combateri și

Deliberând,

Asupra recursului făcut de I. Berendei, G. Ploeanu și Paulo Tempesta în contra deciziunii No. 135/921 a Curței de Apel București, s. III-a, dată în proces cu A. Micu Alcalay și alții, pentru reziliere de contract.

Asupra motivului de casare, astfel formulat:

„Rea interpretare și violarea art. 1, ultimele două aliniate din decretul-lege No. 1420/920, relativ la regularea raporturilor dintre proprietari și chiriași.

„Curtea ca și Tribunalul, judecând că după zisele texte oricare din părți, a'at chiriașul cât și proprietarul, poate cere rezilierea fără a arăta nici un motiv, și că o asemenea cerere trebuie întotdeauna încuviințată, fără a se cerceta temeinicia ei, a nesocotit și textul și spiritul acestei dispozițiuni.

„Din text rezultă că legiuitorul nu a înțeles să i dicteze rezilierea de drept a contractelor de închiriere, care urma să intre în vigoare la Aprilie 1920, precum se prevedea în proiectul de lege al fostului Ministru, d-l Dr. Lupu, ci numai să suspende punerea lor în lucrare pe timpul prelungirii vechilor contracte, cu dreptul pentru părți, în caz de neînțelegere asupra suspendării, să ceară rezilierea, ceea ce implică justificarea cererei și judecarea ei după legea proprietarilor.

„Spiritul legii astfel cum rezultă din redacțiunea textului în vigoare, față cu redacțiunea vechiului proiect, indică de asemenea că legiuitorul n'a înțeles să lase rezilierea la discreția oricărei părți, fără nici un motiv, ceea ce n'ar fi fost nici rațional, întrucât prelungirea contractelor fiind mărginită prin decretul-lege la 2 ani, n'ar fi fost logic să se permită proprietarului ca după bunul lui plac să ceară rezilierea unui contract de închiriere, făcut bună oară pe zece sau cincisprezece ani.

„Curtea a interpretat deci greșit și a violat sus citatul text de lege“.

Având în vedere deciziunea supusă recursului din care rezultă că, A. Micu Alcalay, Ernestina Dr. Sperling și Rebeca Dr. Landau, în calitate de proprietari, au chemat în judecată pe recurenții de astăzi, cerând a se pronunța rezilierea contractelor de închiriere intervenite între dânsii, relativ la localurile Alhambra și Maxim și mobilierul acestor localuri; că, această acțiune a fost admisă de Curtea din București, prin deciziunea supusă prezentului recurs;

Că, pentru a da această soluțiune litigiului, Curtea constată în fapt că recurenții luând cu chirie dela intimați, pe termen de zece ani, dela 23 Aprilie 1920—23 Aprilie 1930, localurile sus arătate, împreună cu mobilierul lor, dânsii au fost împiedecați de a intra în folosința lor, deoarece fostul chiriaș Papiianopol, al căru contract expira la 23 Aprilie 1920, beneficiând de dispozițiunile decretului-lege No. 1420/920, a trebuit să fie menținut în folosința lor; că, în urmă, proprietarii, invocând dispozițiunile art. 1 al. 2 din decretul-lege No. 1420/920, au intentat acțiunea dedusă astăzi în recurs; că, motivează instanța de fond, pe temeiul textului de lege precitat, ambele părți, atât chiriașul, cât și proprietarul, poate cere rezilierea contractelor a căror punere în lucrare este suspendată prin decretul-lege No. 1420/920, fără a arăta nici un motiv, și că o asemenea cerere trebuie întotdeauna încuviințată, la simpla manifestare de voință a uneia din părțile con-

tractante, — soluțiune criticată prin motivul de casare formulat de recurenți ;

Considerând că, prin decretul-lege No. 1420/920 s'au declarat prelungite până la 23 Aprilie 1922, contractele de închiriere în vigoare la acea dată ; că, în vedere că imobilele respective au putut să fie închiriate, anterior intervenirii acestei prelungiri la alți locatari, pentru perioade care urma să înceapă din Aprilie 1920, s'a dispus, în privința acestor noi contracte că, punerea lor în lucrare este suspendată pe tot timpul prelungirii prevăzute de decretul-lege No. 1420/920 ; că, în acelaș timp, pentru că părțile nu puteau rămâne în situațiunea de nesiguranță rezultată din suspendarea contractelor lor, s'a hotărât că, în caz de neînțelegere, ele sunt în drept a cere rezilierea acestor închirieri, fără daune interese, ci numai cu restituirea avansurilor sau căștiurilor plătite cu anticipație ;

Considerând că prin această dispoziție, — determinată de condițiuni economice excepționale, se crează o nouă cauză de reziliere, neprevăzută de dreptul comun, — aplicabilă numai unor contracte, a căror punere în executare este împiedicată de prelungirea închirierilor, și pe cari autorul decretului-lege în discuțiune, nu a voit să le declare nule de drept, — cum se propusese într'un proiect de lege anterior, în ideea că un acord ar putea interveni între părți pentru punerea în lucrare a contractului la o dată ulterioară acelei la care se convenise și astfel, în acest caz, ele să nu fie ținute a face un nou contract în locul celui pe care legea l'ar fi anulat de drept ;

Că, de altă parte însă, autorul decretului a voit să țină seamă aci și de interesele proprietarului, și nu a voit să impună un contract, ce nu putea fi executat mai târziu și de aceea a prevăzut că dacă părțile nu consimt la o modificare a contractului cu privire la data punerii lui în aplicare, ambele părți fără nici o deosebire sunt autorizate a cere rezilierea, bazată pe un impediment legal la executarea lui ;

Că, în acest caz, decretul nu prevede, — ca în materie de rezoluțiune de drept comun, — că justiția ar avea dreptul să aprecieze asupra motivelor ce determină pe parte să ceară rezoluțiunea, — mai ales că, în afară de motivul legal nici n'ar put' a fi vorba aci decât de motive subiective cari însă nu decid nici în dreptul comun, — și de aceea tocmai, nu se lasă în această materie excepțională la facultatea Justiției de a menține contractul în acele motive ce nu ar apărea întemeiate, ci se prevede numai că Justiția va pronunța rezilierea fără daune interese, — ceiace exclude orice idee de culpă din partea proprietarului și implică din contră, complecta lui libertate de acțiune ; iar necesitatea intervențiunii justiției prevăzută de lege pentru a pronunța rezilierea, se justifică spre a desființa un raport juridic, asupra căruia părțile sunt în neînțelegere, din moment ce legea nu a admis nulitatea de drept a contractului, ci numai suspendarea executării lui, în vederea eventualității unei înțelegeri între părți, care însă nu s'a putut realiza ;

Că, rolul Justiției fiind astfel justificat și limitat, nu i se poate recunoaște într'o materie excepțională, reglementată în mod deosebit și dreptul de a refuza rezilierea cerută de proprietar, pe considerațiunea invocată de recurent, — că prin acest sistem, rezilierea ar depinde numai de una dintre părți, căci cum s'a arătat mai sus, ambele părți contractante, sunt puse aci de lege într'o situațiune perfect egală, și după cum chiriasul are facultatea absolută de a cere sau nu rezoluțiunea, pe temeiul legii, facultate ce nu-i poate fi contestată fără a se întoarce contra lui, lege menită a-l proteja

și aceasta indiferent de motivele subiective care'l fac să nu consimtă la suspendarea executării contractului, tot astfel și proprietarul poate beneficia de acelaș drept, fără nici o îngrădire în exercițiul lui ;

Că prin urmare motivul de casare devine nefondat și urmează a fi respins.

Pentru aceste motive, Curtea respinge, etc.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. I

Audiența dela 23 Septembrie 1922

Președenția d-lui V. BOSSY, Consilier

Ion Ionescu cu Eforia Spitalelor civile

Deciziunea No 908

Chirii. — Cauză de reziliere prevăzută de legea veche. Neprevăzută de legea din Aprilie 1922. — Nu mai operează. — Aplicațiune la disp. art. 1 al. final din decretul-lege No. 1420/920.

Chirii. — Instituțiuni de binefacere controlate de Stat. Imobile. — Cum se închiriază ? — Imobil grevat de un contract care fusese suspendat. — Cazul când contractul n'a fost reziliat. — Dreptul beneficiarului lui a cere folosința imobilului. — Art. 1 al. VII legea din Aprilie 1922 și art. 4.

1. Dispozițiunile din noua lege a chirilor din Aprilie 1922, fiind de ordine publică, ele au un caracter retroactiv și ca atare conform legii au a fi judecate și litigiile născute sub legiuirile anterioare, dacă își primesc soluțiunarea sub imperiul ei ; iar o cauză de reziliere prevăzută sub legea veche și neprevăzută în cea nouă, nu mai poate duce la rezilierea contractului. Prin aplicarea acestor principii urmează că, dreptul părților de a cere rezilierea în caz de neînțelegere asupra suspendării a contractelor suspendate pe baza prelungirii din decretul-lege No. 1420/920, nu mai există astăzi, chiar dacă cererea s'a făcut sub imperiul decretului lege No. 1420/920.

2. Instituțiunile de binefacere controlate de Stat, cum este în speță Eforia Spitalelor Civile, nu se pot prevala de dispozițiunile art. 1 al. VIII legea din Aprilie 1922, adică de dreptul de a-și închiria imobilele lor prin oficiile de închiriere, decât dacă aceste imobile sunt în realitate libere.

În cazul când contractul actualului deținător al unui asemenea imobil este expirat, dar imobilul este grevat de un alt contract de locațiune, a cărui punere în lucrare fusese numai suspendată prin prelungirea prevăzută de decretul lege No. 1420/920, acest imobil nu poate fi considerat ca liber, prin aceea că contractul deținătorului nu s'a mai prelungit prin noua lege ; — într'adevăr, cât timp cel de al doilea contract, care fusese suspendat, nu a fost reziliat, fie de comun acord, fie pe calea justiției, el subsistă și ca atare beneficiarul lui este în drept a cere Eforiei să-i predea folosința imobilului.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut în cauză de d-l Consilier V. Bossy ;

Pe d-l avocat Gh. M. Dumitrescu în dezvoltarea

motivelor de casare și pe d. avocat Al. Cerban în combaterea motivelor de casare;

Deliberând,

Asupra recursului făcut de Ion Ionescu în contra deciziei No. 186/922 a Curții de Apel București S. II de vacanță dată în proces cu Eforia Spitalelor Civile din București, pentru reziliere de contract de locațiune;

Văzând unicul motiv de casare, astfel formulat:

«Violarea art. I și 4 din legea privitoare la prelungirea contractelor de închiriere din 13 Aprilie 1922 și a decretului lege No. 1420/920, art. 1 și 4, prin ceea că, deși Curtea de Apel recunoaște că contractele de închiriere ale imobilelor aparținând instituțiilor de binefacere nu se mai prelungesc dela Aprilie 1922, ceiace însemnează că proprietarul nu mai este obligat să menție în contra voinței sale pe vechiul chiriaș, însă, sub cuvânt că închiririle acestor imobile rămân sub regimul oficiilor de închiriere, Curtea decide că acest regim exclude punerea în lucrare a contractelor de închiriere încheiate benevol și prin urmare chiar sub imperiul acestor legi subzistă împiedicamentul pentru Eforia Spitalelor Civile de a executa contractul încheiat cu mine.

«Curtea nesocotește în primul rând termenii clari și categorici ai legii, care spune formal că nu mai prelungeste contractele de felul aceluia cum este în speță. În al doilea rând, Curtea confundă împiedicarea pentru noul chiriaș de intra în imobil din cauza prelungirii legale acordate vechiului chiriaș, care are de consecință rezilierea contractului, — cu împiedicarea — rezultând din faptul că legea spune imobilele Eforiei la regimul oficiilor de închiriere, care împiedicarea se aplică numai la imobilele devenite libere dela data promulgării legii, iar nu și celor încheiate anterior, cum este cazul.

«În cazul supus judecății sale, fiind vorba de un contract cu data certă, cu mult anterior legii oficiilor de închiriere, Curtea numai cu violarea art. I din legea din 1922 sus citată, a putut să vadă în regimul oficiilor de închiriere o împiedicare la punerea în lucrare a contractului intervenit între părți și a reziliat, pe acest motiv, un contract care nu mai putea fi reziliat, de oarece cauza juridică, creată prin decretul lege No. 1420/920, fusese desființată.»

Având în vedere deciziunea supusă recursului din care rezultă că, Eforia Spitalelor Civile din București având închiriată lui H. Bernstein și A. Aronovici o prăvălie din Palatul său de pe Bulevardul Elisabeta și acest contract expirând la 23 Aprilie 1920, a încheiat în Septembrie 1919, cu paza tuturor formelor legale, la care este obligată, un contract cu recurentul de astăzi, Ion Ionescu, prin care închiriaza acestuia, arătata prăvălie, pe termen de cinci ani cu începere dela 23 Aprilie 1920, data expirării contractului vechilor chiriași;

Că, posterior intervenind decretul-lege No. 1420/920, care a prelungit până la 23 Aprilie 1922, toate contractele de locațiune cu termen de expirare înaintea acestei date, — suspendând în același timp punerea în lucrare pentru acest interval, a contractelor de locațiune ce urmau să înceapă la 23 Aprilie 1920, — tot acest decret-lege prin art. 1 al. 4, a dat drept atât proprietarilor, cât și chiriașilor, că dacă nu convin la această suspendare, să poată cere justiției rezilierea contractului, care nu a putut fi executat din cauza prelungirii forțate a vechiului contract;

Că, pe temeiul acestei din urmă dispozițiuni, Eforia a cerut Tribunalului, la 5 Aprilie, 1921, deci sub imperiul decretului lege No. 1420/920, să declare reziliat contractul din 1919 al recurentului; că, cererea sa a fost judecată de Curtea de Apel la 30 August 1922, sub imperiul noii legi asupra chiriiilor, intervenită în Aprilie 1922, și a fost admisă prin deciziunea supusă prezentului recurs;

Că, pentru a da această soluțiune litigiului, Curtea de fond, după ce constată împrejurările de fapt mai sus expuse, motivează că prin noua lege asupra chiriiilor, deși nu se prelungesc și contractele de închiriere ale imobilelor aparținând instituțiilor de binefacere controlate de Stat, cum este și Eforia, totuși potrivit art. 1 al. 8 final, închirierea lor nu se poate face decât prin oficiile de închiriere; că, pe temeiul acestor considerațiuni, motivează mai departe această instanță, urmează că din cauza regimului oficiilor de închiriere care exclude posibilitatea punerii în lucrare a contractelor încheiate benevol de asemenea instituțiuni, — există în speță un impediment legal pentru Eforie de a executa contractul ce-l are cu Ionescu, astfel că dânsa este în drept a cere și sub imperiul legii din Aprilie 1922, pe temeiul dispozițiunilor din decretul lege No. 1420/920, rezilierea contractului de care acesta se prevalează;

Considerând că, noua lege asupra chiriiilor, intervenită la 14 Aprilie, 1922, este o lege de ordine publică după cum categoric se prevede în art. 4; că, din acest punct de vedere, urmează că dispozițiunile sale au efect retroactiv, ceiace însuși legea le recunoaște prin textul ultimelor aliniate din art. 3;

Că, astfel fiind, sub imperiul acestei legiuri nu se mai poate obține rezilierea unui contract de locațiune pentru cauze de reziliere speciale prevăzute numai în decretul lege No. 1420/920, odată ce noua lege din Aprilie 1922 nu conține o dispozițiune analoagă, — iar soluțiunea aceasta pe temeiul efectului retroactiv sus arătat, are a fi aplicat și în cazul când rezilierea a fost cerută sub imperiul vechii legi, dar judecata sub cea nouă; — că, dar, în speță, urmează a se decide că contractul de care recurentul se prevalează, odată ce nu a fost reziliat definitiv judecătorește sub imperiul decretului lege No. 1420/920, și pe temeiul cauzei de reziliere prevăzută de această legiuire, rămâne în vigoare și recurentul are un titlu legal la folosința imobilului ce i-a fost închiriat;

Considerând că, dacă potrivit art. I al. 8, din legea dela 14 Aprilie 1922, închirierea imobilelor aparținând instituțiilor de binefacere controlate de stat, nu se poate face decât prin oficiile de închiriere, această dispozițiune se raportă numai la cazul când imobilul este liber, când adică nimeni nu are un titlu legal de folosință asupra lui; că, însă, cât timp, cum este în speță, imobilul este grevat de un contract de închiriere încheiat anterior acestei legi, și care contract nu a fost desființat nici pe temeiul vre-unei dispozițiuni din decretul-lege No. 1420/920 și nici pe alt temei legal, sau prin convențiunea părților, nu există nici un impediment legal, decurgând din dispoziția art. I al. 8 final legea din Aprilie 1922, pentru ca proprietarul să fie obligat a executa, față de beneficiarul contractului de locațiune, obligațiunea contractuală de a-l preda folosința imobilului, — în speță obligațiunea luată de Eforie față de Ionescu prin contractul din Septembrie 1919;

Considerând că, Curtea de fond, soluționând pricina de față, cu nesocotirea acestor principii, a violat dispozițiunile art. I și 4 din noua lege a chiriiilor, astfel că motivul de casare devenind fondat, recursul are a fi admis;

Pentru aceste motive, Curtea, admite recursul, și casează, etc.

Retipărindu-se colecții complete din Curierul Judiciar dela anul 1900 la zi, se vând cu prețul de 200 lei fiecare an.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. I.

Audiența dela 29 Septembrie 1922

Președenția d-lui V. BOSSY, Consilier

Ion Ionescu cu Eforia Spitalelor Civile și A. Aronovici și a.

Deciziunea No. 907

Inchirieri. — Imobile aparținând instituțiilor de binefacere controlate de Stat. — Neprelungirea contractelor. — Inchirierea prin oficii, după normele legii oficiilor de închiriere. — Neaplicarea acestei legi, dacă imobilul nu este liber. Art. 1 al. VIII leg. din Apr. 1922.

Potrivit art. 1 al. VIII, legea din Aprilie 1922, imobilele aparținând instituțiilor de binefacere controlate de Stat, cum este Eforia Spitalelor Civile, sunt scoase de sub regimul prelungirii contractelor, dar ele nu pot fi închiriate decât prin oficiile de închiriere și numai după normele din această lege. Oficiile de închiriere însă nu pot închiria și deci nu pot face aplicațiunea dispozițiilor din legea lor, decât dacă imobilul este liber, iar nu și atunci când el este grevat de un contract anterior de închiriere în profitul unei persoane deosebită de acele favorizate prin legea oficiilor de închiriere.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut în cauză de d-l consilier V. Bossy, pe d-nii avocați G. M. Dumitrescu pentru recurent și pe d-nii avocați I. Al. Vasilescu și Al. Cerban în combaterea motivelor de casare, și

Deliberând,

Asupra motivului II de casare :

«Violarea art. 1 din legea oficiilor de închiriere.

«Omisiune esențială, prin aceea că, numai prin violarea acestui articol Oficiul de închiriere și apoi Tribunalul a considerat liberă prăvălia în discuțiune.

«Intr'adevăr, fiind necontestat în fapt că subsemnatul avea un contract de locațiune anterior și cu dată certă a cărui executare se găsea numai suspendată prin efectul prelungirii vechiului contract al actualilor chiriași, este evident în drept că imobilul nu se găsea liber, ci era grevat de acel contract anterior, care urma să-și aibă aplicațiunea din momentul ce cauza suspendării lui încetase, iar drepturile și obligațiunile rezultând dintr'insul nu era desființate, nici de părți, nici de lege.

«Tribunalul, pe lângă că nesocotește sus citatul text de lege, în felul cum soluționează pricina, dar săvârșește în același timp și o omisiune esențială pentru că nu discută toate aceste mijloace de apărare invocate înaintea sa și necercetate de Oficiul de închiriere, afirmând doar că nu a și fi invocat nici un motiv «legal» în susținerea apelului, pe când din concluziunile scrise și aflate la dosar se vede motivele ce am invocat și în fapt și mai ales în drept și pe care Tribunalul nu le discută, deși în sentință se arată că le-a avut în vedere».

Având în vedere sentința supusă recursului din care rezultă că, intimații H. Bernstein și A. Aronovici, ținând cu chirie o prăvălie din imobilul din Bulevardul Elisabeta aparținând intimatei Eforia Spitalelor Civile și locațiunea lor nemai fiind prelungită prin legea din Aprilie 1922, — au cerut Oficiului I de închiriere din București, ca să li se atribue mai departe cu chirie, acea prăvălie pe motivul că sunt încă din 1912 chiriași ei, și ca atare au dreptul de a fi preferați în conformitate cu dispozițiunile din legea Oficiului de închiriere, după normele căreia urmează, potrivit art. 1 al. VIII legea din Aprilie 1922, să se facă noile închirieri ale imobilelor aparținând instituțiilor de binefacere controlate de Stat, cum este Eforia Spitalelor Civile ;

Că, la această cerere a intervenit, înaintea Oficiului și recurentul de astăzi Ion Ionescu, susținând că, dânsul fiind beneficiarul unui contract de locațiune asupra aceluși imobil, încheiat cu Eforia în Septembrie 1919, a cărui punere în lucrare a fost suspendată până la 23 Aprilie 1922, pe temeiul decretului-lege No. 1420/920, dar care contract dela această dată are efect legal, — prăvălia în discuțiune nu poate fi atribuită petiționarilor Bernstein și Aronovici, folosința ei nefiind liberă ;

Că, Oficiul de închiriere prin deciziunea No. 112/922, a admis cererea făcută de vechii chiriași și a respins intervențiunea recurentului motivând că, indiferent de existența contractului de care acesta din urmă se prevalează, art. 42 din regulamentul legii Oficiilor de închiriere, dă preferință în atribuirea imobilelor destinate comerțului, vechilor lor chiriași ;

Că, recurentul atacând cu apel înaintea Tribunalului, această deciziune prin concluziunile scrise depuse la dosar și la care Tribunalul se referă în sentința sa, invoacă în apărare și motivul că dânsul fiind beneficiarul unui contract de închiriere în regulă, încheiat anterior punerii în aplicare a legii Oficiilor de închiriere și nerezilant, prăvălia în discuțiune nu putea fi atribuită vechilor chiriași, ci trebuia să i se recunoască lui dreptul de folosință asupra ei ; — că, deși acest motiv de apărare în fond, pe larg dezvoltat în concluziunile scrise depuse la Tribunal și pe care Oficiul de închiriere l-a înlăturat fără a-l discuta, întrucât acea instanță nu se ocupă decât cu cercetarea dispozițiilor din legea și regulamentul Oficiilor de închiriere, n'a fost cercetat nici de Tribunal, care motivează soluțiunea, adoptând faptele și motivele deciziunei oficiului și pe considerațiunea că Ionescu nu ar fi adus în susținerea apelului său nici un motiv legal ;

Considerând ca, omisiunea Tribunalului de a discuta arătatul mijloc de apărare, invocat înaintea sa de recurent, este esențială, de oarece dacă legea din Aprilie 1922 dispune că, imobilele instituțiilor de binefacere controlate de stat au a fi închiriate numai prin oficiile de închiriere, această dispozițiune se aplică numai la imobilele aflate libere, iar nu și la acelea a căror folosință a fost acordată de proprietar, printr'un contract de închiriere anterior, unei alte persoane, — caz în care beneficiarul acestei folosințe cât timp contractul său nu a fost desființat, are dreptul a pretinde executarea contractului său independent de modul în care legea din Aprilie 1922, reglementează închirierea arătatelor imobile pentru viitor ;

Că, din acest punct de vedere, motivul de casare fiind fondat, recursul are a fi admis, fără a se mai discuta celelalte motive de casare, cercetarea lor fiind inutilă ;

Pentru aceste motive, Curtea, admite recursul, și casează etc.

CURTEA DE APEL DIN PARIS

Audiența dela 16 Iunie 1922

Prezidența d-lui PAUL ANDRÉ, prim-prezident

Revizuire (Requête civile). — Naționalitate. — Acte nereținute de partea adversă. — Neadmiterea revizuirii. — Art. 480 § 10 pr. civ. fr. (290, I°, pr. civ. rom.).

In materie de naționalitate, ca și în orice altă materie, revizuirea este inadmisibilă, de câte ori actul nou invocat de reclamantul în revizuire n'a fost reținut de partea adversă.

(Din Journal Clunet, anul 1922, pag. 713).

NOTĂ *). — Revizuirea din procedura noastră corespunde cu ceea ce, în Franța, se numește „la requête civile“.

Ea este o cale extraordinară de retractare în contra unei hotărâri rămasă definitivă, inadmisibilă însă în contra deciziilor pronunțate în instanța de recurs (Cas. I, *Curierul Judiciar* din 1912, No. 10, pag. 114, rezumate).

În speța judecată de Curtea din Paris, a cărei sumar l'am reprodus mai sus, era vorba de revizuirea unei hotărâri pentru descoperirea de acte noi (art. 480 § 10 pr. civ. fr.).

Iată cum se exprimă, în această privință, procedura noastră :

„Revizuirea se poate cere, zice art. 290, I°, din această procedură, dacă dela pronunțarea hotărârei s'au descoperit acte doveditoare, care s'au reținut până atunci sau de către partea în folosul căreia s'au pronunțat judecata, sau printr'o forță majoră.“

Cuvintele relative la forța majoră nu figurează în textul corespunzător francez, ei sunt adaose de legiuitorul nostru.

În lipsa unei definiții legale, faptele care caracterizează forța majoră sunt cu totul lăsate la aprecierea suverană a instanțelor de fond (Trib. Ilfov, *Curierul Judiciar* din 1910, No. 12, pag. 95). Simplul fapt al regăsirii unui act rătăcit printre hârtiile care erau în posesiunea reclamantului, nu poate fi considerat ca o forță majoră în sensul art. 290 § 1 (Trib. Ilfov, *Curierul Judiciar*, loco supra cit.).

S'a decis, cu drept cuvânt, că condițiile cerute de art. 290 al. 1 pr. civ., pentru admiterea revizuirii pe baza de acte noi sunt : ca actele să fi fost descoperite, adică să fi existat în momentul primei judecăți și partea în drept să nu fi avut cunoștință de ele ; ca acele acte să fie doveditoare, adică, dacă ar fi fost prezentate în prima judecată, soluția să fi fost cu totul alta ; și, în fine, ca ele să fi fost reținute în timpul acelei judecăți de către partea adversă, sau printr'o forță majoră oarecare. Altfel, dacă una din aceste condiții lipsește, cererea de revizuire, întemeiată pe acest motiv, este inadmisibilă (Cas. I, 13 Martie 1913, *Bult.* 1913, pag. 636 și urm. și *Curierul Judiciar* din 1913, No. 39, pag. 467. Cpr. și C. București, *Curierul Judiciar* din 1908, No. 10, pag. 77, etc.).

* * *

Revizuirea există și în penal, ea având de scop îndreptarea erorilor judecătorești, însă bine înțeles

*) Această notă, scrisă în ziua de Sf. Dimitrie 1922, se cuvine *Curierului Judiciar*, ca o slabă recunoștință pentru frumoasele felicitări ce am primit în acea zi, dela bătrâna revistă, care a rămas tot tânără ; pe când noi, acei cari am condus o, am îmbătrânit de mult.

a erorilor *de fapt*, nu însă a erorilor de drept, care nu pot fi îndreptate decât prin recursul în casație.

Amicul nostru, d-l E. C. Decusară, a scris de curând asupra acestei materii un articol foarte frumos și complet, publicat în *Curierul Judiciar* No. 38 din 5 Noiembrie 1922, la care trimetem pe cetitorii noștri, cu tot dinadinsul.

Un caz de revizuire s'a întâmplat la noi, despre care am vorbit în tom. VII al Coment. noastre, pag. 624 și urm., nota 4, și despre care vom zice și aci câteva cuvinte.

Acest caz este relativ la crima așa zisă dela Foișor, despre care vorbește în treacăt și d-l Decusară.

Două comisiuni de jurați, cea din'ăi din 1892, iar cea de a doua din 1898, au desemnat ca autorii acestei crime, comisă în noaptea de 4 spre 5 Martie 1892, indivizi cu totul deosebiți ; așa că eroarea judecătorească era, în speța, evidentă.

Deși condamnații din 1892 își îndeplinise pedeapsa și unul din ei murise chiar în temniță, totuși am crezut de cuviință, după înțelegerea avută cu Ministrul justiției de atunci, d-l C. G. Dissescu, de a denunța aceste decizii inconciliabile Curței de casație, care, în unire cu concluziile noastre, în calitate de procuror-general al Inaltei Curți, a anulat ambele deciziuni, trimetând pe toți acuzații înaintea Curței cu jurați din Prahova, pentru a se declara adevărații autori ai acestei crime.

Am citat acest caz, pentru că el este unic până acum în analele noastre judecătorești. Curtea de casație pune, cu această ocazie, în principiu că revizuirea poate avea loc, chiar dacă acei condamnați pe nedrept au împlinit pedeapsa (cpr. art. 353 pr. pen. austriacă, 401 pr. pen. germană, etc.) ; fiindcă, pe deoparte, interesul justiției este de a se constata cari sunt adevărații culpabili, iar pe de altă parte, de a procura celor condamnați pe nedrept o reabilitare morală :

„Considerând, zice Inalta Curte, că deși condamnații din 1892 au împlinit pedeapsa la care fuseseră condamnați, totuși aceasta nu se opune la admiterea revizuirii, fiindcă interesul suprem este de a se declara judecătorește cari sunt adevărații culpabili ; că, pe nedrept, au fost condamnați și de a le procura o reabilitare morală ; că aceasta nu se poate face decât după noui dezbateri contradictorii înaintea Curței cu jurați la care se trimite cauza, etc.“

„Nici executarea pedepsei, nici moartea condamnatului nu se opun la cererea de reînțepere a procedurii“, zice art. 401 din procedura penală germană.

„Der Antrag auf Wiederaufnahme des Verfahrens wird weder durch die erfolgte Strafvollstreckung noch durch den Tod des Verurtheilten ausgeschlossen“.

Această decizie mai pune, cu drept cuvânt, în principiu că dacă unul din acei condamnați pe nedrept este mort în momentul când se începe judecata revizuirii, nu este loc a se numi un curator memoriei sale, după cum fără cuvânt glăsuște art. 449 din codul de procedură penală.

Această dispoziție nu se aplică decât în cazul art. 446 din același cod, și numai prin inadvertență art. 449 menționează art. 445 în loc de art. 446 :

„Considerând, zice Inalta Curte, că, deși art. 449 din procedura penală prescrie numirea unui curator condamnatului mort, pentru cauzele indicate în art. 445, totuși aceasta este o inadvertență de text, fiindcă nu art. 445 trebuie să fie citat, ci art. 446, precum e în legea franceză (art. 447 pr. pen. fr.); căci nu se justifică, de altfel, pentru ce legiuitorul nostru ar fi voit să schimbe dispoziția textului francez, arătând cauza din art. 445 în locul acelei din art. 446; că astfel fiind, nu este loc de a se numi un curator memoriei condamnatului mort, etc.“

Neputându-se deci numi, în speță, un curator memoriei condamnatului defunct, și neputându-se, în privința lui, trimite cauza la o altă Curte cu jurați, fiindcă nu poate să fie vorba de dezbatere contradictorii față cu un condamnat mort, Inalta Curte a casat, cu drept cuvânt, în privința acestui condamnat, decizia Curței cu jurați din Ilfov, fără trimetere. Vezi această însemnată decizie a Curței noastre supreme, publicată în *Bult.* s. II, anul 1899, pag. 1336 și urm.; în *Dreptul* din 1900, No. 12 și în *Curierul Judiciar* din 1900, No. 21, unde se găsesc reproduse atât concluziile noastre cât și observațiile foarte judicioase ale regretatului nostru amic, I. N. Cesărescu.

I.AȘI.

D. ALEXANDRESCO.

JUSTIȚIA MILITARĂ

Sentință tipărită ÎNAINTE DE JUDECATĂ

Consiliul de Reviziune permanent al armatei

Decizie No. 373

Astăzi 10 Noembrie 1922

Consiliul de reviziune permanent al armatei, compus din :

Președinte, General de brigadă PANGRATI GH.

Membrii { Colonel Botescu Ioan
Colonel Chiriac Constantin
Maior Bădulescu Mihail
Maior Săndulescu Gh.

Asupra motivului de recurs :

Violația art. 134 din Codul Justiției Militare, din împrejurarea că formalitățile prevăzute de acest articol, cari trebuiesc îndeplinite la redactarea hotărârilor, se constată că au fost tipărite mai dinainte, așa că nu se poate controla dacă în sentința atacată cu recurs, ele s'au îndeplinit în realitate sau nu.

Având în vedere că deși sentința atacată cu recurs se vede scrisă pe un formular stabilit de o comisiune instituită de Ministerul de Război, totuși din examinarea

ei se constată că nici una din formalitățile prescise de art. 134 Codul Justiției Militare, nu este imprimată, sentința fiind complectată de greșier după cum a decurs mersul judecății, pentru care a și semnat ;

Că întrucât dar motivul este contrar adevărului, el cată a fi respins.

NOTĂ. — Speța judecată fiind de-o importanță extraordinară în ce privește controlul justiției militare, decizia dată zilele trecute de Consiliul de reviziune permanent al armatei merită o discuțiune specială, și-o vom face cu toată obiectivitatea.

Cel care a depus motivul „contrar adevărului“ fiind chiar subsemnatul, am cuvântul în replică.

Să zicem, deși nu'mi prea vine să cred, că Ministerul de Război, exasperat de greșelile Consiliilor de Război, greșeli cari atrăgeau casarea sentințelor, a ordonat tipărirea unui formular stabilit de-o comisiune, că formularul s'a trimis tutulor corpurilor de armată, și că sentința în discuție e o foaie volantă din acestea.

Apoi tocmai aci e racina. O sentință nu e un formular, după cum pare a crede consiliul de reviziune permanent al armatei. Sunt anume norme prevăzute la redactarea ei, și neîndeplinirea formalităților prevăzute de lege atrage casarea. Nu era nevoie de prea multă căutare în cărți pentru lămurirea unei chestiuni atât de simple, fiindcă o spune chiar Codul Justiției Militare : (Art. 134, aliniatul ultim) : „Hotărârea, scrisă de greșier, se subscrie îndată de către președinte, de judecători și greșier“.

Greșala este cu atât mai gravă cu cât, am pus pe masa Consiliului copie legalizată după decizia No. 1146 din 1922, a Inaltei Curți de Casație, care într'o afacere aproape identică a motivat :

Având în vedere că din dosarul de fond se constată că procesul verbal de ședință din 21 Martie 1922, a fost tipărit mai înainte în cea mai mare parte a lui ;

Considerând că art. 395 din procedura penală prescrie că greșierul va face un proces verbal despre ședință, pentru a constata că formalitățile prescise au fost observate ; că acest proces verbal va fi scris de președinte și greșier și nu va putea fi tipărit mai dinainte ; că dispozițiunile acestui articol vor fi executate sub pedeapsă de nulitate ;

Considerând că un proces verbal de ședință tipărit mai dinainte nu prezintă nici o garanție că cele menționate întrânsul au fost în adevăr observate ;

Considerând, în speță, că procesul verbal de ședință dresat cu ocazia judecării recurentului a fost imprimat de mai înainte ; Că deci, nefiind observate dispozițiunile art. 395 din procedura penală, acest proces verbal este nul ;

Considerând că odată ce procesul verbal este nul, nu mai există nici o dovadă legală că formalitățile prescise de lege s'au observat în cursul desbaterilor ; că, prin urmare, presupțiunea legală este că nu s'au îndeplinit ;

Considerând că nulitatea procesului verbal atrăgând nulitatea desbaterilor, sentința urmează a fi casată.

Ce-o fi făcut onorabilul Consiliu militar să treacă peste experiența înalților magistrați, dela Casația civilă, nu'mi explic.

Tot așa de eronată este și partea deciziei prin care se constată „că nici una din formalitățile prescrise de art. 134 C. J. M. nu este imprimată, așa că motivul este „contrar adevărului“.

Articolul 134 C. J. M. prevede printre alte formalități că hotărârea va cuprinde sub pedeapsă de nulitate, gradul judecătorilor, rechizițiunile comisarului regal, înserarea că ședințele au fost publice, etc...

Toate acestea sunt *tipărite* cu litere de-o șchioapă în sentința atacată cu recurs.

Or, fiindcă nu există o altă instanță la care să ataci deciziile Consiliului de reviziune permanent al armatei, nu este permis să se denatureze adevărul numai pentru a se putea motiva o respingere.

Cu sistemul tipării sentinței mai dinainte — deocamdată constatăm că numai Consiliul de Războiu din Constanța l'a pus în practică — în dulapul cu faimoasele formulare ale Ministerului de Războiu se poate constata că toate regulile procedurale s'au îndeplinit de pe acum în toate procesele viitoare ale Consiliilor de Războiu din țară, așa că recursurile devin inutile.

Decât, atunci trebuie să fim logici: dacă recursurile devin inutile, trebuie să desființăm și Consiliul permanent de reviziune.

RADU D. ROSETTI.

P. S. — Am păstrat titlul înaltei instanțe a cărei decizie o critic *Consiliul de reviziune permanent al armatei*, fiindcă așa i se zice «tot tipărit mai d'inainte».

Cred, însă, că ar trebui să se intituleze mai corect *Consiliul de revizuire*.
R. D. R.

REZUMATELE JURISPRUDENTEI CURȚILOR DE APEL ȘI ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE

CURTEA DE CASAȚIE

SECȚIA I

Recurent: Nicolae Negresi, prin d-l avocat Sc. Deșliu.
Intimat: Gr. Pătrașcu, în persoană.

Probă testimonială. — Inadmisibilitatea ei pentru acte juridice ce trec de 150 lei. — Cazul când creditorul a fost în imposibilitate de a obține act scris. — Admiterea ei. — Constatarea imposibilității chestiei de fapt. — Art. 1198 c. c.

Potrivit art. 1198 cod. civ., prohibițiunea probei testimoniale pentru dovezile actelor juridice în valoare mai mare de 150 lei, încetează atunci când creditorului nu i-a fost cu putință de a-și procura o probă scrisă a actului.

Constatarea acestei imposibilități este o chestiune de fapt și, ca atare, de atributul suveran al instanțelor de fond de a o determina. (*Cas. I, decizia No. 148 din 28 Februarie 1921, prin care s'a respins recursul contra sentinței No. 23/920 a trib. Romanâți s. II-a*).

SECȚIA II

Recurent: Ion A. Nistor ș. a. prin d-l avocat Mora.

Curte cu juri. — Neobservarea dispozițiilor art. 303 pr. pen. — Nulitate.

Formalitatea prescrisă de art. 303 pr. pen., după care președintele Curții trebuie ca, înainte de a declara închise debaterile, să consulte pe jurați dacă sunt îndestul de luminați asupra chestiunilor la cari sunt chemați să răspundă, este substanțială și, prin urmare, trebuie observată sub pedeapsă de nulitate, întrucât prin aceasta legiuitorul a voit să garanteze libertatea deplină a juriului de a se putea pronunța în cunoștință de cauză. (*Cas. II, decizia penală No. 626 din 15 Martie 1922, prin care s'a casat decizia Curții cu Jurați din jud. Orhei No. 59/921*).

SECȚIA III

Recurent: Ministerul de Finanțe prin d-l avocat C. Marinescu.
Intimată: Soc. an. Intercontinentală prin d-l avocat Wortmann.

Import de mărfuri. — Declarațiuni inexacte. Aplicarea tarifului pe baza ei. — Contravenție din partea declarantului. — Art. 28 și 29 legea vămilor.

Taxatorii sunt responsabili numai pentru erorile ce se vor dovedi în lucrările lor în ceea ce privește aplicarea tarifului și erorile de calcul. Când e vorba de o declarație inexactă a importatorului asupra mărfurilor ce importă, față de care declarație, taxatorul n'a făcut nici o eroare în ceea ce privește aplicarea tarifului sau în operațiunile de calcul, în acest caz este considerat ca o contravențiune din partea declarantului, iar nu a taxatorului. (*Cas. III, decizia 186 din 14 Februarie 1921, prin care s'a casat sentința trib. Covurlui s. II, No. 219/921*).

A apărut:

— **Elemente de Drept Roman,** de d-l Prof. S. Longinescu. *Prețul 120 lei.*

— **Elementele Dreptului Civil,** de d-l Prof. Matei B. Cantacuzino. *Prețul 120 lei.*

— **Despre Ideea de Subrogațiune,** *Studiu juridic pur,* de d-l Al. Em. Lăzărescu, Doctor în drept de la Paris, avocat. *Prețul 40 lei.*

— **Câteva observațiuni asupra Decretului-lege de Speculă 2969/919,** de d-l avocat Dr. V. Dongoroz. *Prețul 20 lei.*

— **Decretul de Amnistie și Grațiere** din 15 Oct. 1922, adnotate de d-l Dr. E. C. Decusară. *Prețul 10 lei.*

— **Probleme de Procedură Penală, Revizuirea în penal,** de d-l Dr. E. C. Decusară. *Prețul 15 lei.*

— **Grigore Păucescu,** Conferință ținută la Baroul de Ilfov de d-l avocat C. D. Anghel. *Prețul 20 lei.*

De vânzare la *Curierul Judiciar*, București, Rahovei 5. Se expediază la cerere contra mandat postal, la care se va adăoga lei 5 la vol. mare și lei 3 la cele mici, pentru porto postal recomandat.

Sub presă în editura *Curierului Judiciar*:

— **Cursul de Drept Roman,** de C. Stoicescu, Profesor la Facultatea de Drept București. *Prețul 200 lei.*

Doritorii își pot procura fasciculele pe măsură ce vor apare la Biroul Tipografiei Rahovei 5.

Prevenim pe d ni abonați că numerile ce le cer în cursul anului, trebuie să le plătească. Numai acele numere se servesc fără nici o plată pentru care ni se reclamă în cursul săptămânii următoare că nu s'au primit, pentru că și noi putem reclama Direcțiunei poștei nepredarea lor la timp.